

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

כל התיקון תלוי בשלוש השלמויות – שלמות התורה, שלמות העם
ושלמות הארץ, כאשר במובן מסוים הכל מתחיל משלמות הארץ.
זהו מסר חשוב היום, שאפילו הקרובים לא מספיק מבינים אותו –
לא מעיזים לדבר על שלמות הארץ, שהביטוי הראשון שלה הוא
הכרזת ריבונות וסיפוח של כל ארץ ישראל,
כולל יהודה, שומרון וחבל עזה.

[מתוך השיעור 'אהבת השלמות']

נח תשפ"ד

נשמת רוח חיים 23
אבן־עזרא
סוד הנשמה מן השמים

הסיפור החסידי 26
מה ה'אחד' שלך?
מוהרשד"י מסלונים

מענות ותשובות 28
תשובות הרב לשואלים
לימוד תורה ושליחות בזמן המלחמה

פאזל ד'לד'ים 29
צ'הר תעש'ה לתב'ה
רזי יספר לנו איזה מבול יכול להתרחש
גם היום ואיך להנצל ממנו

לנצח באמת 04
נקודה מעובדת
הפתרון היחיד – מנהיגות־אמת

מנהיגות של אמת 05
כתר שם טוב אות צג
תיקון מנהיגות השקר ואומות העולם

אהבת השלמות 13
הקדמה אקטואלית לאהבת שלום
"תלת קשרין" ושלוש השלמויות

ארבע דרכים להמתקת הדינים 15
כתר שם טוב אות פז
הפיכת הצרה לצהר

חן השבת 20
אהבת שלום
הכנה לשבת נושאת חן
ומלאה השראה אלקית

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל בארץ הקדש ובתפוצות ובתוכם לקוראינו. לפניכם גליון **נפלאות לשבת פרשת נח**, מלא בכל טוב שאי"ה **יהפוך לנו את הצרה לצהר**.
מה בגליון?

"**תורת ה' תמימה משבת נפש**", ובעוד **זכרון הצרה** שפקדה אותנו עדיין טרי ו**רוחות המלחמה** מנשבות בערפנו, הרי שאין כמו "**מים קרים על נפש עיפה**", לנחמנו ולהאיר לנו את הדרך **נלך בה**. שיעורי הגליון, כמו גם חלק ממדוריו, נוגעים **בשאלות הזמן ובמענה תורתנו הקדושה** לשאלות אלו.

השיעור הראשון – **מנהיגות של אמת** – שיעור בכש"ט משבת האחרונה, נוגע ב**נקודות אקטואליות** רבות סביב מלחמת שמחת-תורה ובפרט סביב **משבר המנהיגות** הסובב אותה. בשיעור באר הרב את עיקר הפגם במנהיגות – **השקר** – ואת תיקונה ע"י **מנהיג של אמת**, תוך נגיעה בסוגיית **תיקון אומות העולם**, שראשיתה **יראת-העונש**.

השיעור השני, הקצרצר, הוא **הקדמה כללית לאהבת שלום**, המדגישה **שתיקון המצב יבוא רק מתוך שלש השלמויות – שלמות הארץ, שלמות העם ושלמות התורה**. השיעור השלישי, החותם את חלק השיעורים, **מלמד ארבע דרכים להמתקת הדינים** – נושא אקטואלי ונצרך מאין כמותו (שימו לב שגם 'רזי' מלמד אותנו השבוע את אותו ענין, והופך את הכוונות הגבוהות למשחק ילדים...).

סדר הלימוד לשבוע פרשת לך-לך הבעל"ט: נ"ך יומי – שמואל א' פרקים ג'ט; **משנה כתובות** פרק ט.

שימו לב: בגליונות הקודמים **נפלה טעות בסדר הלימוד השבועי במשנה**, כך שמי שעקב אחרי הסדר לפי מה שנכתב כאן צריך להשלים השבוע גם את **פרק ח' במסכת כתובות**.

והעיקר, שנזכה ל"**ישמח צדיק כי חזה נקם**", בהשמדת אויבנו, תוך **שמירה על כל מגיני ארץ הקדש**, החזרת השבויים במהרה לביתם ורפואה **שלמה לכל הפצועים** ועד לגאולה האמיתית והשלמה בביאת **משיח צדקנו** – מנהיג של אמת – **תכף ומיד ממש**.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

לנצח באמת

שלמות התורה, על כל פרטיה ודקדוקיה, יחד עם נשמתה הפנימית הממתיקה ומרככת את המציאות.

מנהיג-אמת צדיק גם יודע היטב שלא "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה", אל מול שברי המציאות והפער בינה לחזון השלם, הוא דבק ב"הוי' אלהים אמת". הוא מתפלל מעומק הלב על המצב, עם כל הבכי והאבל, ואזי מתחזק באלוקיו ופועל בכל העוצמה מתוך ההכרה ש"הוא הנתן לך כח לעשות חיל".

המנהיג האמת, שיודע לבקר תופעות שליליות והרסניות, גם מלא רחמי-אמת – "כי מרחמם ינהגם". הוא מזדהה עם היהודים התמימים, המתפתים שוב ושוב אחרי השקרים הפוליטיים ושבויים בתוצאות הרות האסון, ומרחם עליהם (ואף על הפוליטיקאים עצמם, הנשבים בסבך שקריהם שלהם וניזוקים מתוצאותיהם). ההזדהות מלאת-היראה שלו עם צער השכינה שבגלות, צער עם ישראל הסובל, היא המאפשרת לו לגלות גם את יד ה' הגדול והנורא המסתתרת בתוך כל הקושי ולחבר אליו את כל העם – בתפלה, באמונה ובתקוה.

בימים אלו, לצד חיזוק היהודים להלחם בכל כוחם ועידוד שבורי-הלב, כל אחד לפי יכולתו וכוחו, עלינו לזכור את השינוי האמתי הנדרש ולחתור אליו. אל לנו להסתפק בשינויים קוסמטיים, אל לנו לתלות תקוה במנהיגים שכשלו או במחליפים כיוצא בהם. עלינו להקים מנהיגות-אמת, להציב בקול ברור חזון תורני שלם. עלינו להאמין באמת בבריאות וברצון הטוב של עם ישראל – שאם רק יוצגו לו הדברים באופן הנכון ינהא אחר המנהיג. כאשר תתגלה האמת של המנהיג הצדיק היא תפיל מאליה את כל הקליפות והשקרים – ובעזרת ה', ביחד ננצח!

מאז פרוץ 'מלחמת שמחת תורה' עסוקים כולנו במאמץ הלחימה וההתנדבות, בהן מתגלה גבורה יהודית אין-סופית. יחד עם זאת, אנו מנסים גם להבין מהו רצון ה' מאתנו ומהי הדרך לתיקון המצב העגום. כשמתבוננים במציאות בולט הפער שבין העם הבריא – שואף החיים, הצדק והנקם, המבין בדיוק מה צריך לעשות – להנהגתו, העסוקה בניסוחים נפתלים, בחשבונות אין-סופיים, בניסיונות הישרדות פוליטיים, ובריצוי ב-זומני של בוחריהם, של התקשורת ושל אומות העולם. גם כאשר אנשי הנהגה שכשלה אומרים את הדברים הנכונים – אי אפשר להאמין בכנות כוונותיהם ולסמוך עליהם שיממשו את הדברים. השקר הזה, יותר מכל שאר החטאים והקליפות, עומד היום בעוכריו ודורש שינוי מוחלט.

כנגד שקרי המנהיגות הלא-מתוקנת יש להעמיד מנהיג-אמת, צדיק וישר, שעל דבריו ניתן לסמוך. מנהיג-אמת מסוגל לומר דברי-אמת – "אין אמת אלא תורה". אל מול המציאות השבורה הוא מציב חזון שלם: הוא לא מתבייש לדרוש, לכל לראש, את שלמות הארץ, שראשיתה החלת ריבונות על כל שטחי ארץ ישראל והמשכה לקיחת אחריות על כל מה ומי שנמצא בהם; הוא תובע את שלמות העם, מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל, והצבת מחיצה ברורה בין ישראל לעמים; הוא מודיע בבירור שחיי ישראל בארץ יהיו כדבעי רק לאור

שיעור

כתר שם טוב צג

מנהיגות של אמת

קיצור מהלך השיעור

בשבת בראשית, שבוע אחרי פרוץ 'מלחמת שמחת תורה', נלמדה אות צג בכתר שם טוב – על פי סדר הלימוד – תוך **התייחסויות אקטואליות** רבות. **פרק א**, לוז המסר לימינו אלה, מציג את עיקר **פגם המנהיגות כשקר** ואת **האמת** בה צריך לנקוט **המנהיג הצדיק**. **פרק ב** עוסק ב**יראת העונש** לה זקוקות **האומות** ובדרך הבירור המשיחית המתמקדת ב**יראה פנימית משמחת**. **פרק ג** מחבר את הכל ליסוד עיקרי בתורת הבעל שם טוב, יחוד יראה – נורא, תוך הסבר כיצד מנהיג אמת רואה את **גלות השכינה בתוך הקליפה** ומסוגל להחזיר אותה למקורה. התורה העמוקה הזו, שמחולקת במהדורות החדשות של כתר שם טוב לארבע תורות, 'נתפרת' כאן למהלך אחד שנותן כיוון **כיצד להתמודד עם מציאות קשה**, עם אומות העולם ועם פוליטיקה רווית שקרים – **עבודה אמיתית ופנימית** שבסופו של דבר תבטל את כל הקליפות, **"יתפרדו כל פעלי און"**.

שקר הפוליטיקה

מהבעש"ט. כשיש רשעים בעיר או מדינה המתנהגין בשקר לא כתוב כאן שמדובר דווקא ברשעים גוים – בהחלט יתכן שהם רשעים מעם ישראל. לא רוצים לומר על אף אחד שהוא רשע, אבל בכל זאת כדי להשלים את **הצבור** – ראשי תיבות **צדיקים בינונים ורשעים**³ – צריכים גם

א. מנהיגי שקר ומנהיג אמת

הגענו בלימוד כתר שם טוב לאות צג^א, שמחולקת במהדורות החדשות לארבע תורות. כמו שאמרנו הרבה פעמים, בשם הבעל שם טוב, כאשר לומדים משהו בקביעות לפי הסדר רואים הרבה פעמים השגחה פרטית בקשר שלו לזמן בו לומדים. כאן יש דברים אקטואליים מאד למצב היום.

ב ככר לאדן (לרבינו החיד"א) ס"ד בפירוש המשנה (באבות פ"ב מ"ד) "אל תפרוש מן הצבור"; דברים אחדים (להנ"ל) דרוש כב (שבת הגדול) קטו, ג; קהלת יעקב ערך

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. שבת בראשית תשפ"ד – כפ"ח.

א בחלקו הראשון של השיעור נלמדה אות צב.

"אם תשקר לי"

גם סוף התורה כאן לא ברור בכלל: וזה שכתוב אם תשקר לי.

מי אמר זאת למי? אבימלך אומר לאברהם אבינו "ועתה השבעה לי באלהים אם תשקר לי ולניני ולנכדי כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה"¹. כתוב² שאבימלך – שמשמעותו הוא הרצון למלוך (אבימלך, אבי משרש אבה, במובן של רצון), רצון של "אנא אמלוך" – הוא שם כללי למלך פלשתיים (כמו פרעה במצרים), קשור למלחמה שלנו עם הפלשתינים. הוא מבקש מאברהם להשבע לו, לכרות איתו ברית, ואברהם מסכים – "ויאמר אברהם אנכי אשבע"³.

המדרש⁴ – אותו מביא בביאור פשוטו של מקרא הרשב"ם⁵, מגדולי הפשטנים – מבקר את אברהם על כריתת הברית הזו ואומר שכל הצרות שלנו, עד היום, הן בגלל כריתת הברית הזו. כמובן, היו לאברהם אבינו השיקולים שלו, הוא רוצה לקרב את כולם לה'. **אברהם-אבימלך** עולה 351 – המשולש של שם הוי' ב"ה' – יש ביניהם קשר פנימי (הרי אברהם אבינו הוא גם אב וגם מלך⁶, אבימלך). בכל אופן, כתוב מאד חזק שכל הצרות שלנו עד היום נובעות מאותה כריתת ברית.

מה הקשר של הפסוק הזה למה שהיה כתוב בתורה הזו? בכתר שם טוב המבואר מנסים להסביר משהו, שיש כאן אזהרה משקר, אבל הפירוש נשמע רחוק. מקור התורה הזו, כמו רוב התורות בכתר שם טוב, הוא בתולדות יעקב

כמה רשעים... "מתנהגין" הוא גם לשון הנהגה – ה"רשעים בעיר או מדינה" הם המנהיגים שלה⁷. מה הרשעות שלהם? לא כתוב כאן שהרשעים המנהיגים הוא נואף או רוצח אלא שהוא "מתנהג בשקר", הוא מנהיג את הכל עם השקר שלו. מי הם המנהיגים השקרנים? נוהגים לומר, אפילו שזה לא נכון, שפוליטיקה בגימטריא שקר (הגימטריא היא נכונה היא חלק מהשקר...). "כשיש רשעים בעיר או מדינה המתנהגין בשקר" מתייחס לכל ההנהגה הפוליטית, שמלאה שקרים – ענין הכי אקטואלי.

יש ביניהם צדיק המתנהג באמת באותו אופן נסביר ש"צדיק המתנהג באמת" הוא צדיק שמנהיג באופן אמת.

כאשר עוסק בתורה או בתפלה ומדבק את עצמו אל האמת, אז יתפרדו כל פועלי און ושקר.

מול המנהיגים הרשעים, שמנהיגים בשקר, צדיק מנהיג אחד צדיק, שמנהיג באמת. כאשר הוא עוסק בתורה

ובתפלה ומתדבק באמת – הוא מבטל את כל ההנהגה של השקר.

התורה הזו מיד מעלה קושיא – איך זה שעדיין יש מנהיגים רשעים שמתנהגין בשקר? לא הספיק הבעל שם טוב? לא מספיק שהיה הרבי?

'שליח צבור' הבי'; פרדס יוסף על בראשית מט, א. ג ראה גם המובא בכש"ט המבואר מחומש היכל הברכה (לקט אמרי פנינים רט, א) שהמדובר ב"ראשים" בעיר או במדינה.

לא כתוב כאן

שהרשעים המנהיגים הוא נואף או רוצח אלא שהוא "מתנהג בשקר", הוא מנהיג את הכל עם השקר שלו

מול המנהיגים

הרשעים, שמנהיגים בשקר, צריך מנהיג אחד צדיק, שמנהיג באמת

ד בראשית כא, כג.

ה רש"י ומצודות ציון על תהלים לד, א. רד"ק על בראשית כו, ט, ועוד.

ו לקומ"א תורה י.

ז בראשית כא, כד.

ח מדרש שמואל יב, א.

ט על בראשית כב, א.

י והנה, אבימלך מלך פלשתיים עולה ג"פ (ממוצע כל תבה) 351, אבימלך אברהם.

יא ראה בראשית יז, ה ושם יד, יז (וברש"י).

"תשקר", היא "מהבנין הקל ואין לו אח" – ההופעה היחידה של שרש שקר בתנ"ך בלשון קל – ללמד שמדובר כאן אפילו בשקר קל, בתערובת של שקר בדקות או בדקות דקות – מאז חטא עץ הדעת יש תערובות של טוב ורע,¹ אמת ושקר, עד עת קץ. לכן ה"יתפרדו כל פעלי און" עדיין לא קרה בשלמות, עד שיבוא משיח.

ב. יראה פנימית וסיפורי גבורה סתמום פלשתים

נמשיך לקטע השני:

וכל הבראות אשר חפרו בימי אברהם, שהם צינור החסד ואהבה, סתמום במות אברהם.

סותמי הבראות הם הפלשתים. אמרנו שהמלחמה שלנו היא עם הפלשתינים, אבל בפשטות מי שנלחמים בנו שייכים לקליפת ישמעאל – יש שתי קליפות כלליות, קליפת עשו וקליפת ישמעאל, וכתוב ש"בנוי דיצחק בגלותא דישמעאל"², זו הגלות העיקרית כאן בארץ.

גם הפלשתים וגם ישמעאל הם 'סתמיים' – הפלשתים הם קליפת הליצנות³, ללא כל מעצור לרוחם, כמבוי מפולש³, כאילו הכל 'סתם'

אבימלך לא חושש

שאברהם ישקר לו, אלא מפציר בו לשקר, להיות שותף במשהו לשקר שלו, לכרות איתו ברית. הוא גם מצליח, גם בצדיק המנהיג באמת נדבק משהו מהשקר של הפוליטיקאים

יוסף². כשמסתכלים במקור רואים שבהמשך הוא מוסיף עוד ביאור לפסוק, "בדרך פנימי", ומפרש שמדובר באבימלך ופיקל³ שר צבאו בשרשם בקדושה (על דרך המושג פרעה דקדושה⁴) – אבימלך בסוד "אבא [אבין] יסד ברתא [מלך]"⁵ ופיקל בסוד יסוד (כל) ועטרת היסוד (פי) – המבקשים מאברהם "שיהיה החסד כמים אשר לא יכזבו מימיו... להפיק רצון החכמה בעולם" (עיי"ש). אם נחבר זאת לפירוש הראשון, המובא בכש"ט,

מתאים לומר שיש כאן בקשה אמתית מאברהם להיות אמתית בתכלית וכך לגרום ל"יתפרדו כל פועלי און ושקר".

אבל צריך לנסות להסביר גם לפי הפשט של הדברים במקורם (לפני ההסבר על פי המשך דברי התולדות): הרד"ק אומר ש"אם תשקר לי" פירושו "אולי תשקור לי" ואפשר להסביר ש"אולי" הוא גם לשון לואי – אבימלך לא חושש שאברהם ישקר לו, אלא מפציר בו לשקר, להיות שותף במשהו לשקר שלו, לכרות איתו ברית.

הוא גם מצליח, גם בצדיק המנהיג באמת נדבק משהו מהשקר של הפוליטיקאים. האבן-עזרא, שאנחנו לומדים השנה⁶, אומר שהצורה בפסוק,

יב תולדות יעקב יוסף וירא ג.

ג אבימלך פיקל עולים יחד אברם, ג בחזקת 5. רק ראשי התיבות, אף, עולים ג בחזקת 4, נמצא שאוס"ת, העולים 162, הם פעמיים הר"ת (סוד "שלם וחצי"), ודוק. במספר קדמי אבימלך פיקל משלימים ל-1024 – לב ברבוע, 2 בחזקת 10.

יד ראה זהר ח"א רי, א וקהלת יעקב ערך 'פרעה'.

טו זהר ח"ג רמח, א; תקון"ז תקון כא (סא, ב).

טז ראה שיעור "אין לנו פנאי" משבת תשובה השתא (נדפס בגיליון סוכות-שמח"ת).

יז ראה ע"ח שמ"ח פ"ג; שערי קדושה ח"א ש"א; הערות השמ"ש למאמר "פסיעותיו של אאע"ה" (אות מ). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב עמ' תדש, וש"נ. הנחות תקע"ז עמ' פג, וש"נ.

יח ראה זהר ח"ג ריט, א. קהלת יעקב ערך 'ישמעאל' וערך 'קליפה' אות כב.

יט ע"פ ע"ז יט, א.

כ ראה תו"א סא, סע"ג; זכרון זאת פרשת בשלח; אביר

היראה החיצונית,
יראת העונש, היא
היראה הנוגעת
לגוים – יצחק
חופר את הבארות
הללו כדי לתקן
את הגוים לפי
המדרגה שלהם
עצמם

יראה חיצונית ויראה פנימית
לאחר חידוש בארות אברהם אביו חופר
יצחק גם את הבארות השייכות למדתו שלו,
מדת היראה:
וישב יצחק ויחפור באר וצינור היראה כמדתו,
על כן ויריבו לאמר לנו המים, פירוש אנחנו רוצים
לעבוד ה' על ידי מדת אהבה, כי יש יראה חיצונית
גם כן.

הבארות הראשונות שחופר יצחק, עשק
ושטנה, שייכות ליראה החיצונית, יראת העונש^{כח},
שדוקא היא היראה הנוגעת לגוים – יצחק חופר
את הבארות הללו כדי לתקן את הגוים לפי
המדרגה שלהם עצמם. גם זה ענין אקטואלי,
כדברי הרבי לרמטכ"ל בר-לב ש"רק יראת עונש
ופעולות תגמול ביכולתה למנוע חבלנות"^{כט} –
אי אפשר להתחיל לתקן את הגוים בלי יראת
העונש כדבעי. אכן, הפלשתים טענו שהם רוצים
את מדת האהבה של אברהם. הסימן הראשון
של עבודה שגויה הוא שהאדם מחפש עבודה
שאינה שייכת לו, כמו שהפלשתים, שתיקונם
יראה חיצונית, טוענים פתאום שהם רוצים את
מדת האהבה – מדתו של אברהם, שהם עצמם
סתמו את הבארות שלו.

על כן ויחפר באר אחרת, יראה פנימית,
יצחק אבינו נעתק מהמקום בו חפר את שתי
הבארות הקודמות, בארות היראה החיצונית,
וכאילו אינו עוסק עוד בתיקון הגוים, אלא חופר
את הבאר ששייכת לו בעצם (ששרשה בגבורה
דעתיק), באר של יראה פנימית^ל – "ויעתק

ושום דבר אינו 'דוקא',
וישמעאל הוא חסד
דקליפה^{כא}, שענינו השפעה
קרירה^{כב} וחיצונית,
השפעה סתמית ומזדמנת,
שאינה נוגעת לעצם
(בניגוד לחסד דקדושה
שמשפיע 'דוקא', השפעה
עצמית במסירות נפש)^{כג}.
קליפות ה'סתם' הללו
גורמות לסתימת הבארות,
צינורות ההשפעה של אברהם אבינו (ה'סתם'
דקליפה הוא הלעומת-זה של קיום מצות "פרו
ורבו"^{כד} – הממשיכה
מסתימו דכל סתימין –
עיקר ה'דוקא' בתורה,
החיוב של יהודי לעשות
עוד יהודי^{כה}, בהמשכה
עצמית עד מסירות נפש).
יצחק אבינו לכל
לראש מחדש את הבארות
של אביו – "וישב יצחק
ויחפר את בארת המים
אשר חפרו בימי אברהם
אביו ויסתמום פלשתים
אחרי מות אברהם ויקרא
להם שמות כשמות אשר
קרא להן אביו"^{כו} –
וממשיך מחדש את מדת האהבה של אביו
(שיצחק, בנו, כלול גם ממנה)^{כז}.

כדברי הרבי
לרמטכ"ל בר-לב
ש"רק יראת עונש
ופעולות תגמול
ביכולתה למנוע
חבלנות" – אי
אפשר להתחיל
לתקן את הגוים
בלי יראת העונש
כדבעי

הוא כפולת אהבה (אברהם עולה ח"פ אל, שם מדתו, מדת
החסד, "חסד אל כל היום").

כח כפי שמרחיב התולדות יעקב יוסף במקור הדברים –
תולדות אות ז': "עשק, ר"ל כי יראה חיצונית מחמת עונש
נקרא ח"ו עובד עבודה זרה, כמ"ש בזהר, ועשקו החיצונים
ממנו הכל, כנודע... שטנה, שמעורר השטן על ידי הבכיה
שמעוררין המוכיחים, כמו ששמעתי ממורי ז"ל".

כט אג"ק חכ"ה אגרת ט"תקסג.

ל יראה חיצונית (ע"ד הכתיב ביחזקאל מ, לא; מב, ז)
עולה 780 (משולש טל, לפעמים הוי), יראה פנימית עולה
806 (אל פעמים הוי, סוד "לעשות", "אשר ברא [אותיות
באר] אלהים [בחינת יצחק] לעשות", היינו שה' ברא

יעקב (סדיגורא) פרשת בשלח תרס"ז. ועוד רבים.
כא ראה קהלת יעקב ערך "ישמעאל".

כב לקו"ת נציבים נא, ד.

כג לקו"ת עקב יז, ג. ובאורך פלח הרמון בראשית "אלה
תולדות יצחק" הב' פ"ז ואילך ומגלת אסתר ד"ה "ויבאו
לבוש מלכות" (נלמד בשבת זכור תשס"ב).

כד בראשית א, כח.

כה מובא בשם אדה"ז בשיחת י"ג תמוז תרצ"א (סה"ש
תרצ"א עמ' 262); אג"ק ח"א עמ' קכח.

כו בראשית כו, יח.

כז רומז: דווקא יצחק (העולה ח"פ הוי) – ולא אברהם –

החוויה הפנימית הראשונה של יראה היא כיווץ ומיצר, כנקודת החכמה (י), אך מתוך היראה הזו מתקיים "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה"^ל, מגיעים אל המרחב העצמי, אל "פנימיות היראה" הנקראת "רחובות", ההתרחבות של הבינה (ה). התהליך הזה הוא סוד השופר, שקולו מעורר יראה וחרדה^ל, אך מגיעים ממנו גם להתרחבות של תענוג (שופרא).

השופר שייך דווקא ליצחק אבינו – הן בראש השנה, יום הדין, מדת יצחק אבינו; הן במתן תורה, בו השופר היה מהקרן השמאלית של אילו של יצחק; ועד לעתיד לבוא (כאשר יאמר ליצחק דווקא "אתה אבינו"^{לח}), בו "יתקע בשופר גדול"^{לט} מהקרן הימנית של אילו של יצחק^מ. כאשר מגיעים למרחב העצמי של משיח מתקן יצחק בדרך ממילא את כל באי עולם.

הסרת העצבות בגבורה וצחוק

ההמשך כאן הוא ענין שהבעל שם טוב מדבר עליו הרבה^{מא}, הסוד של "תרי בדחי" שעושים יחוד בכל דבר: וכאשר נודע לבעלי בינה לעשות יחוד גם בספורי דברים שעם חבירו, ולהסיר העצבות יפקח באיזה עסק, והוא ג"כ יחוד כו, ע"ש, על דרך הני תרי בדחי, שהיו מייחדין ומעלין העולמות בכל עניני עוה"ז.

הבירור איננו קירוב כללי וחיצוני של הגוים לפי דרגתם החיצונית, אלא בירור משיחי בו חלקם מתבטלים לגמרי מהמציאות וחלקים נתקנים מתיידיים לגמרי

משם ויחפד באר אחרת ולא רבו עליה וגו'^{לא}. אכן, כשם שבקטע הראשון שקראנו הדבקות באמת הפנימית של המנהיג שהוא צדיק-אמת גורמת ל"יתפרדו כל פעלי און", כך גם דבקות יצחק ביראה הפנימית גורמת ל"יתפרדו כל פעלי און" אצל הפלשתים. אזי הבירור איננו קירוב כללי וחיצוני של הגוים לפי דרגתם החיצונית, אלא בירור משיחי בו חלקם מתבטלים לגמרי מהמציאות וחלקים נתקנים מתיידיים לגמרי.

רחבות היראה

ונקרא רחובות כי הרחיב ה' לנו, ופנימיות היראה נקרא רחובות, והבן.

הסוד של רחובות שייך לאמא עילאה, שנקראת "רחבות הנהר"^{לב}. אמנם הבינה היא ראשית קו שמאל, קו היראה, אך ענינה הפנימי הוא שמחה רבה וגילוי אלקות בטוב טעם ודעת בשופי וברחבות (על דרך הדא"ח של אדמו"ר האמצעי, שמכונה "רחבות הנהר"^{לג}, כאשר ה"נהר"

היינו אוד הנמשך ומגיע כנהר למקום רחוק). אכן, בשרש אמא עילאה כלולה באבא עילאה, שענינו היראה הפנימית – יראת רוממות ויראת בשת (סוד "בראשית", אותיות "ירא בשת"^{לד}, "ראשית חכמה יראת הוי"^{לה}).

את העולם בשביל יראה פנימית, סוד "בראשית" כנזכר בפנים), ויחיד אני פעמים הוי', 1586, אלף אורות ועוד שופר (שענינו מבואר לקמן בפנים).

לא בראשית כו, כב.

לב שם לו, לז. וראה זהר ח"ג קמב, א.

לג ראה שיחת י' כסלו תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"א עמ' 570).

לד תקו"ז תקון כח.

לה תהלים קיא, י.

כאשר מגיעים למרחב העצמי של משיח מתקן יצחק בדרך ממילא את כל באי עולם

לו קיח, ה.

לז ראה עמוס ג, ו. עקדת יצחק שער סז. וכמבואר בספרים רבים.

לח ישעיה סג, טז. ראה שבת פט, ב.

לט ישעיה כז, יג.

מ ילקו"ש בראשית רמז קא.

מא ראה כש"ט (קה"ת) אותיות ח, לז, נח, צג, ערב.

עכשיו כולם

רוצים לדעת
מה החדשות,
בודקים ברשת
מה חדש - מה
יכול קצת להסיר
את העצבות
של כל החדשות
הקשות? סיפורי
הגבורה של
יהודים בתוך כל
המצב הזה

שני בדחנים ("תרי
בדחי") בגימטריא **דעת** -
יש בהם את הדעת כיצד
להעלות את המציאות
התחתונה לשרשה ומתוך
כך לראות את הטוב
הפנימי בכל ולהמתיק את
הדינים בגלוי^{מב}.

מה ההקשר האקטואלי
של שני הבדחנים? עכשיו
כולם רוצים לדעת מה
החדשות, בודקים ברשת
מה חדש - מה יכול קצת
להסיר את העצבות של
כל החדשות הקשות? סיפורי הגבורה של יהודים
בתוך כל המצב הזה. יש קשר פנימי בין גבורה
לבדחנות - יצחק אבינו, שמדתו גבורה, הוא
לשון צחוק, וצירוף **בדח** (בינה-דעת-חכמה) הוא
הצירוף המוליד את ספירת הגבורה^{מג} (וממילא
יש לומר ששני בדחנים
הם בסוד "אני בינה לי
גבורה"^{מד}).

ג. יחוד יראה-נורא "אכן יש הוי" במקום הזה"

גם הקטע הבא הוא
ענין יסודי אצל הבעל שם
טוב, יחוד יראה-נורא:

אכן יש ה' במקום הזה, ר"ל במקום גדודי חיות
יש שם שמו ית', וממילא גם בכל מחשבות זרות
ורעות שהם גדודי חיות ולסטים וקליפות יש שם
גם כן ניצוצי קדושה של השכינה שירדה שם על
ידי השבירה.

אחד מפסוקי היסוד של יעקב אבינו הוא
"וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש הוי' במקום
הזה ואנכי לא ידעתי"^{מה}, כרמוז בכך ש"יש הוי'
במקום הזה" עולה **ישראל**, שם המעלה (העתיד)
של יעקב^{מו}. "במקום הזה" יכול להתפרש
בקדושה עליונה, עד ל"איה מקום כבודו"^{מז}, אך
בתורה זו הבעל שם טוב מפרש אותו דווקא
על מקום שפל, מקום של גדודי חיות רעות,
ולסטים, מקום הקליפות והמחשבות הזרות,
שיש לדעת שה' יתברך מסתתר גם שם - גם
מקום זה הוא מקומו של ה', על דרך "ואציעה
שאל הנך [העצמות ממש, בחינת 'נורא' המבואר
לקמן]^{מח}."

דווקא כשיש אחיזה לקליפות, במציאות
החיצונית, כשיש גדודי חיות רעות, ובמציאות
הפנימית, במחשבות זרות וכו', צריך לחזק את
הקשר עם ה'. מאז תחלת המלחמה דברנו^{מט}
על הצורך להתחזק בצניעות, שהתורה מדגישה
דווקא כשיוצאים למחנה המלחמה וצריך
להתמודד עם הקליפות - "כי הוי' אלהיך
מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך
לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות
דבר ושב מאחריך"^ג. שמירת הברית, תיקונה
וקדושתה רמוזים כאן בפסוק בביטוי "**אכן יש
הוי' במקום הזה**", העולה **ברית**, ומיד בהמשך,
בביטוי "**ואנכי לא ידעתי**", ששוה בדיוק אותו
מספר (החלק הראשון שייך יותר ליסוד הדכורא,

מקום שפל, מקום
של גדודי חיות
רעות ולסטים,
מקום הקליפות
והמחשבות הזרות
- גם מקום זה
הוא מקומו של
ה', "ואציעה שאל
הנך"

מב ראה גם כש"ט אות פז וביאורה - נדפס לקמן בגליון.
מג ראה סוד ה' לראיו ש"א פכ"ט.

מד משל ח, יד. **שני בדחנים** ועוד "**אני בינה לי גבורה**"
עולה **גל** פעמים **הוי'**, **שמשירח**, שהם משפיע ומקבל.
בתולדות החסידות הדוגמה לכך היא האחים הקדושים,
הרבי ר' זושא והרבי ר' אלימלך, שנהגו לשחק מוכיח וחוטא
ובכך לעורר אנשים לתשובה - באופן של בינה וגבורה, לפי
ערך - ועל זה הדרך יש לשחק משפיע ומקבל בכל דרגות
הקדושה, בשמחה ותענוג עד אין סוף, וד"ל.

מה בראשית כח, טז.

מו רק "יש הוי'" עולה ג"פ **יבק** (המקום בו זכה יעקב לשם
ישראל). העולה גם **פורים** (הזמן של גילוי ניצוצות הקדושה
גם במקומות הרחוקים ביותר).

מז נוסח הקדושה.

מח תהלים קלט, ח.

מט ראה גילוי דעת שנדפס בתחלת גליון בראשית השתא.

נ דברים כג, טו.

גם האיש וגם האשה צריכים להתחזק בשמירת הברית ובצניעות בזמן שעם ישראל שרוי במלחמה

(דע, לשון "והאדם ידע את חוה אשתו"^{נד}) של ה עם ו, מלמטה למעלה, כאשר מוצאים את ה' גם במקומות החולין ("בכל דרכיך"). הרגשת צער השכינה, הנמצאת נעלמת בגלות-בקליפות ("כרחל לפני גזויה נאלמה"^{נו}), ובוכה על ריחוקה מבעלה ("רחל מבכה על

בניה כי איננו [לשון יחיד, היינו יעקב שאינו עמה גם בקבורה]^{נז}), מאפשרת להעלות אותה להתייחד בקדושה עם בעלה, ה"נורא".

הסיום כאן, ש"יחוד יראה עם נורא" גורם לכך ש"נתפרדו הקליפות", הוא מעין תחלת האות הזו – שעל ידי אמת הצדיק-המנהיג, שכנגד רשעים רבים המנהיגים בשקר, "יתפרדו כל פועלי און ושקר". אמת היא מדתו של יעקב אבינו, "תתן אמת ליעקב"^{נח}, ומכאן מתברר שפעולת האמת היא על ידי שהצדיק מתבונן בשקר של אותם רשעים, ובתוצאות ההרסניות עבור העם המונהג על ידם – כנסת ישראל, "שכינתא בגלותא" – ומצטער עד שהוא פועל יחוד יראה-נורא ואזי "יתפרדו כל פועלי און".

אפשר לראות כאן מהלך שכנגד שלשת האבות: הווארט הראשון שייך לאברהם אבינו (לו אומר אבימלך "אם תשקר לי"), כשמתברר שהנסיון לתקן את הקליפות על ידי כריתת ברית משאיר להן יניקה לדורות (על דרך מאמר חז"ל "לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל"^{נח}), והווארט הבא שייך ליצחק אבינו שחופר בארות של יראה חיצונית כדי לפעול על הגוים לפי עניינם (כדרך נוספת, אחרי שהוא פותח את בארות אביו שסתמום הפלשתים), אך 'מתייאש' כי יש להם אחיזה שלילית בענין (והיינו "לא

"חותם בולט", 'יש' דקדושה^{נא}, והחלק השני לסוד הצניעות של האשה, ה"חותם שוקע" של יסוד הנוקבא, ששרשה ברישא דלא ידע ולא אתידע, הנקרא "צניעותא" בלשון הזהר^{נב}, "ואנכי לא ידעתי" – גם האיש וגם האשה צריכים להתחזק

בשמירת הברית ובצניעות בזמן שעם ישראל שרוי במלחמה).

יחוד יראה-נורא

ויירא ויאמר מה נורא, רוצה לומר שנפלה עליו יראה ורעדה, שציער את עצמו בצער השכינה וירידתה בין הקליפות כל כך, ועל ידי זה נעשה יחוד יראה עם נורא ונתפרדו הקליפות.

הגילוי ש"אכן יש הוי' במקום הזה ואנכי לא ידעתי", חשיפת ניצוצי השכינה גם במקום הקליפות, גורם ליעקב אבינו לתגובה 'רגשית' – "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה וגו'". אצל הבעל שם טוב זהו אחד היסודות הכי גדולים בעבודת ה', "יחוד יראה עם נורא", העולה בגימטריא תורה – הוא כלל התורה כולה, כמתאים ליעקב אבינו, עמוד התורה.

"יחוד יראה עם נורא" הוא בעצם יחוד קוב"ה ושכינתיה – "יראה" היינו המלכות ו"נורא" התפארת, עיקר הזו"א. יעקב אבינו, שמדתו תפארת, אומר "נורא" (כפי שמכוונים בתחלת כל תפלת עמידה "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב – האל הגדול, הגבור והנורא", על פי הפסוק דנן), מתוך הזדהותו עם "שכינתא בגלותא", מדת היראה. הסדר של "ויירא... נורא" הוא בסוד "בכל דרכיך דעהו"^{נח} – יחוד

נד בראשית ד, א.

נה ישעיהו נג, ז.

נו ראה זר ח"א רי, א.

נז ירמיה לא, יד.

נח מיכה ז, כ.

נט ע"פ ספרי על דברים ו, ד.

נא באלפא ביתא דאלב"ם הצירוף יש שייך ליסוד - ראה עמק המלך ש"א פרקים וז, ובכ"מ.

נב ביאור הגר"א לספרא דצניעותא בכ"מ. ראה שכינה ביניהם פ"ח; יין משמח ח"ה ש"ה בתורה "שערי טבילה".

נג משלי ג, ו.

יחד ננצח

ראיתי שכעת יש סיסמא "יחד ננצח" – מי טבע אותה? איך היינו אומרים פעם? ["יהודים, בואו ננצח"]. "יחד ננצח" זו סיסמא עוד יותר טובה. [לא צריך להדגיש את הבטחון בה?]
השאלה "יחד" עם מי – "יחד" אומר גם יחד עם ה', ויחד ננצח. "יחד ננצח" בגימטריא חסד (יחד נ) נצח – השרש והענף של קו ימין (וכידוע הרמז שחסד ב'אחוריים' – ח חס חסד – עולה נצח).

כיצחק שיצא ממנו עשו" (ופונה לדרך היראה הפנימית, דרך התיקון שתתגלה אצל המשיח, כאשר תכלית הפנימיות מתגלה בסוף על ידי יעקב ("אלא כיעקב שמטתו שלמה"), במדת האמת שלו, שמאפשרת לו לראות את הניצוצות השבויים בקליפה, להתיירא ולרחם עליהם (במדת הרחמים של יעקב, המאפיינת מנהיג אמת, "כי מרחמם ינהגם"^ט), וכך לפדות אותם ולקיים בורזומנית "כי הנה איבין הוי' כי הנה איבין יאבדו יתפרדו כל פעלי און"^{סא}).

איבין יאבדו יתפרדו כל פעלי און" עולה 1820, סוד פעמים הוי', י פעמים יעקב!

ט ישעיה מט, י.
סא ורמז: יעקב אבינו נורא "כי הנה איבין הוי' כי הנה

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ בלימוד תורה כסדר מוצאים – בהשגחה פרטית – התייחסות לאקטואליה.
- ◆ עיקר רשעות המנהיגים הוא מדת השקר המוטבעת בפוליטיקה.
- ◆ מול מנהיגי השקר הרשעים צריך מנהיג אמת צדיק.
- ◆ בעולם הזה, עד עת קץ, יש תערובת טוב ורע וגם במנהיג צדיק נדבק שמץ משקר הקליפה.
- ◆ בקדושה העבודה היא 'דוקא', במסירות נפש, והקליפה רוצה 'סתם'.
- ◆ היראה הנוגעת לגוים היא יראת העונש – היא תיקונם הרוחני וגם הדרך היחידה להביא לבטחון.
- ◆ הסימן הראשון לעבודה שגויה הוא חיפוש אחרי דרכים שאינן מתאימות לאדם.
- ◆ בבידור השלם חלק מהגוים יתבטלו וחלקם יתקנו יתגייירו לגמרי.
- ◆ יראה עילאה מתחילה מכיוון אך תכליתה להגיע למרחב העצמי.
- ◆ המתקת הצער משמיעת החדשות היא בסיפורי הגבורה של המלחמה.
- ◆ בזמן מלחמה יש להתחזק – גברים ונשים – בשמירת הברית ובצניעות.
- ◆ "יחוד יראה עם נורא" הוא כלל גדול בתורה.
- ◆ יחוד יראה-נורא הוא יחוד מלכות-תפארת מלמטה למעלה – מתוך הזדהות עם צער השכינה ניתן להעלותה להתייחד בשרשה.
- ◆ על ידי התבוננות הצדיק בשקר מנהיגי הקליפה ובתוצאות הנוראות שלו במציאות הוא מצטער, מרחם על עם ישראל ומבטל את הקליפות.
- ◆ כריתת ברית עם הקליפות או עיסוק בהן לפי מדרגתן משאיר להן יניקה.
- ◆ בטול הקליפות השלם הוא על ידי הליכה בדרך האמת הפנימית וזיהוי הניצוצות השבויים בתוכן.
- ◆ יחד ננצח!

שיעור

הקדמה אקטואלית לאהבת שלום

אהבת השלמות

קיצור מהלך השיעור

בהקדמה ללימוד הקבוע ב"אהבת שלום" נאמרה הקדמה כללית קצרה לספר, הקובעת ברכה לעצמה, שיש בה גם **ניחוח אקטואלי**: כהמשך לחשיבות של **מנהיגות-אמת** – עליה דובר בליל שבת (נדפס לעיל בגליון) – דובר כאן על חשיבות **אמירת האמת בשלמות**, תוך הדגשת החתירה שלנו ל**שלמות הארץ, העם והתורה**.

שלשה שלמות

התחלנו ללימוד השנה את הספר "אהבת שלום" לרמ"מ מקוסוב, ויש ממנו מדור שבועי בנפלאות. בהקדמת הספר כתוב שכמעט בכל תורה הוא מדבר על שלשה דברים – שבת, צדקה ותיקון הברית. כל אחד משלשת הדברים הללו הוא שלום – שבת שלום, "והיה מעשה הצדקה שלום"^א, והברית, ספירת היסוד, נקראת שלום^ב. לכן הספר נקרא "אהבת שלום" – ללמד שתיקון כל אחד משלשת השלומות הוא על ידי אהבה דווקא.

הצדקה היא שלום בין אדם לחברו, שלום

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. יום שבת בראשית תשפ"ד – כפ"ח.
 א ישעיה לב, יז.
 ב עפ"י במדבר כה, יב; ישעיה נד, י; ראה זהר ח"ג קטו, ב ושבת קנב, א. ובכ"מ.

בתוך עם ישראל.

הברית היא שלום בין אדם לאלוהים, שלום עם ה'.
 השבת היא שלום בתוך האדם עצמו – שלום בין הנפש האלקית והנפש הבהמית, בין הנשמה והגוף, בין המים העליונים (התענוג העליון) והמים התחתונים (התענוג התחתון)^ג.
 בכל השבוע צריכה להיות מלחמה של אתכפיא כנגד התענוגות של הגוף, אבל בשבת יש מצוה לענג את השבת גם בגשמיות, אפשר להגיע לאתהפכא ולשלום בין הגוף והנפש. אבל מי מלמד לעשות את השלום של השבת? התורה מצווה לענג את השבת גם בגשמיות, ומלמדת לעשות שלום בתוך האדם. הענין של שבת הוא

ג לקו"ת ואתחנן יא, ב ובכ"ד.

לא מעיזים לדבר על שלמות הארץ, שהביטוי הראשון שלה הוא הכרזת ריבונות וסיפוח של כל ארץ ישראל, כולל יהודה, שומרון וחבל עזה.^ז למדנו כמה פעמים^ח שבהקבלה בין ה"תלת קשרין"^ט לשלש השלמויות, בה ישראל ואורייתא שייכים בפשטות לשלמות העם ושלמות התורה, הקשר לה' מתבטא בעיקר בקשר לארץ ישראל (ועל דרך זה בשלשת הראשים שבכתה, הארץ היא כנגד האמונה דווקא, התורה כנגד התענוג וישראל כנגד הרצון^י, וד"ל). אם כן, בכח הצדקה ניתן לזכות לשלמות העם, בכח השבת ניתן לזכות לשלמות התורה ובכח הברית ניתן לזכות לשלמות הארץ.^י

ז ראה גם תיקון המדינה פ"ח.
 ח שערי אהבה ורצון מאמר "שלש אהבות שהן תשע"פ"ג (וראה גם מאמר "היו כל צמא לכו למים" פ"ב)
 ט ראה גם סוד הוי' ליראיו עמ' קיט ומלכות ישראל ח"א מאמר "ארץ ישראל השלמה" פ"ד.
 י ראה זהר ח"ב לב, א (וראה גם הערה כג במלכות ישראל הנ"ל בהערה הקודמת).

תורה – "לכולי עלמא בשבת נתנה תורה"^י.
 אם כן, יש כאן את כל ה"תלת קשרין" – "ישראל [צדקה], אורייתא [שבת] וקוב"ה [ברית]^י. ה"אהבת שלום" מלמד לבטא את אהבת התורה בשבת, עם כל ענג השבת שבה, את אהבת ישראל בצדקה ואת אהבת ה' בשמירת הברית.

שלש השלמויות

הרבי הרש"ב מדגיש שתיקון הברית, השלום של ספירת היסוד, הוא השלמות העצמית של הנפש – השלום הוא השלמות. כל התיקון תלוי בשלש השלמויות – שלמות התורה, שלמות העם ושלמות הארץ, כאשר במובן מסוים הכל מתחיל משלמות הארץ. זהו מסר חשוב היום, שאפילו הקרובים לא מספיק מבינים אותו –

ד שבת פו, ב.
 ה זהר ח"ג עג, א.
 ו תורת שלום אור לכ"א כסלו תער"ג. ראה מחול הכרמים ח"ב פ"ט (עמ' קה).

בס"ד

לאור המצב מכללת תורת הנפש פותחת

קו חם

של יועצים/ות בוגרי תורת הנפש

למענה ותמיכה רגשית

07-32336239

בין השעות 8:00 בבוקר - 2:00 בלילה

תורת הנפש

חב"ד

בקימ"ס

שיעור

כתר שם טוב פז

ארבע דרכים להמתקת הדינים

קיצור מהלך השיעור

אחת המגמות העיקריות של הבעל שם טוב, מייסד תנועת ה**חסידות**, היא להמתיק את הדינים ולהפוך אותם ל**חסדים** גלויים – הן באופן לימוד התורה ודרך עבודת ה', הן במציאות הכללית של עם ישראל והן בעבודתו של כל אחד ואחד שצריכה להיות בשמחה ובאהבה. התבוננות בתורות של הבעל שם טוב בנושא חושפת מבנה שלם של דרכים **להמתקת הדינים**.

הדברים מתאימים ל**פרשת נח**, שאחד מיסודות המתקת הדינים אצל הבעל שם טוב נדרש על הנאמר בה "**צהר** תעשה לתבה", ובפרט לתקופה בה אנו נמצאים – "עת **צרה** היא ליעקב וממנה [מיניה וביה] יושע" – כאשר עלינו לאחוז ביתר שאת בעבודת המתקת הדינים, עד **שהכל יתהפך לטובה**.

הזו משהו טוב שלא היה אחרת – זהו שרש חסד. כאשר מוצאים את שרש החסד בתוך המציאות – כל המציאות נעשית חסד. כתוב בפירוש בתורה הבאה כאן – תורה פח – שהמציאות של היסורים היא המציאות של המלכות, עליה כתוב "רגליה ירדות מות"^א, ולכן יש שם מציאות של דין, "דינא דמלכותא דינא"^ב, וצריך למצוא שם נקודה של חסד. כשמוצאים

הגענו בלימוד כתר שם טוב לאות פז, שבמהדורות החדשות מחולקת לארבע תורות קצרות, שכולן עוסקות באותו נושא – המתקת הדינים:

מציאת נקודת חסד בתוך מציאות הדין

מהבעש"ט. מה שביאר בכתבי האריז"ל למתק הדינין בשרשן, היינו על ידי שימצא בדין שורש חסד אז נעשה הכל חסד, ונמתק הדין בשורש חסד זה שמצא בו.

יש אדם במצב של דין, כמו אדם חולה חלילה, וצריך להסתכל שיש בתוך המציאות

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. יום שבת תבוא ט"ז אלול תשפ"ג – כפ"ח.

א משלי ה, ה.

ב ב"ק קיג, א.

שהוא גוזר על המציאות? כאשר אדם מתפלל על עצמו אפשר להסביר שבעצם בתפלה הוא עצמו משתנה, הוא עושה תשובה, כשעיקר התשובה והשינוי הוא עצם ההכנעה בה עומד האדם לפני ה' בתפלה, ולכן מוצדק שגזר הדין ישתנה – אין כאן שינוי ברצון של ה' או בגזר דינו, אלא שינוי של האדם שמצדיק את השינוי. לכן מחדד הבעל שם טוב השאלה:

וביותר המתפלל עבור חבירו וכו'.

התפלה על החבר היא לא אפשרות 'צדדית' של התפלה, אלא משהו עיקרי בענינה. ההכרות היסודית עם כל מושג היא בהופעה הראשונה שלו בתורה, וההופעה הראשונה של התפלה היא תפלת אברהם על אבימלך^ד, ממנה לומדים חז"ל ש"כל המתפלל על חברו... הוא נענה תחלה"^ט. מאן עולה, דבר שחשוב לדעת, שעיקר התפלה הוא דווקא התפלה על החבר. כשאני מתפלל על עצמי – אפשר לומר שאני משתנה, אבל כשאני מתפלל על החבר – איך התפלה פועלת שינוי?

לראות את המציאות במבט כללי

ותירץ מורי זלה"ה בשם רבו שהתפלה היא למתק דין בשרשו, לקשר דין המלכות בבניה, ושם הוא אדם אחר וכו' יעו"ש.

בקטע הקודם היה כתוב שצריך למצוא שרש חסד בתוך הדין וכאן מובא עוד ענין לקשר את המלכות לבניה. קישור המלכות לבניה הוא ענין יסודי אצל הבעל שם טוב, שמסביר על הפסוק "מי זאת עלה מן המדבר"^א שבכל דיבור ("מדבר") – ששייך למלכות – צריך לקשר את המלכות, שנקראת "זאת"^ב, לבניה, שנקראת

נקודה של חסד, חסד של ה', אפשר להתעצם עם החסד ולאט-לאט הוא ממתיק את הכל ועושה את הכל חסד. ההמתקה הזו היא כמו שרבי נחמן מסביר^ג על מציאת נקודת טובה בתוך האדם שאז מתקיים "ועוד מעט [טוב] ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו"^ד – כבר אין דין, הוא כבר לא רשע, והכל הופך להיות חסד, הכל נמתק.

באופן מספרי, המלה

דין היא בגימטריא 64, 8 ברבוע, כך שהשרש של **דין** הוא האות **ת**. זהו סוד המלה **חסד** – **ח** (השרש של **דין**) ועוד **סד** (**דין**), כאשר השרש הוא הממתיק את הדין, היינו "המתקת הדין בשרשו" במובן המספרי. את המלה **חסד** דורשים^ה גם בחלוקה של **חסד** – **חס** על ה**ד**, הדל "דלית ליה מגרמיה כלום" – כאשר על ידי החסד ממתיקים את הדין שעל ה**ד**.

איך התפלה משנה?

פירוש, דהקשה

הרמב"ן איך על ידי תפלה

נשתנה גזר דין מרעה לטובה, וכי יש ח"ו שנוי רצון, הבעל שם טוב פותח בשאלה ידועה: איך אפשר לשנות גזר דין שלילי לדבר טוב? האם התפלה שלנו משנה את רצון ה' ואת הדין הצודק

עיקר התשובה

והשינוי הוא עצם ההכנעה בה עומד האדם לפני ה' בתפלה

עיקר התפלה הוא

דווקא התפלה על החבר. כשאני מתפלל על עצמי – אפשר לומר שאני משתנה, אבל כשאני מתפלל על החבר – איך התפלה פועלת שינוי?

ז כמבואר בכ"ד – ראה שיעורי ח' אלול תשע"א פ"ב; אור לד' מרחשון תשע"ג פ"ה; אור לב' דר"ח אדר ב' תשע"ד פ"ד; אור לח"י ניסן תשע"ד. ועוד.

ח בראשית כ, יז.

ט ע"פ ב"ק צב, א.

י כש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אותיות סזא ותה.

יא שה"ש ג, ו; ח, ה.

יב זהר ח"א צד, א.

ג לקומ"א תורה רפב.

ד תהלים לז, י.

ה תקו"ז כב (סז, ב). תניא אגה"ק י. ובכ"ד.

ו ראה אור השם מאמר ג ח"ב – כלל א פ"א. אמונות ודעות מאמר ב פרקים ד"ה. ספר העיקרים מאמר ד פרקים טז ו"ח.

היא לדאות שיש כאן 'מקיף' של חסד¹⁷ – שאם אראה את המציאות מלמעלה, אאמין שהיא חלק מהתכנית האלקית ומתוך האמונה גם אוכל להבין זאת, אבין שעל הכל שורה מקיף של חסד.

שינוי הצירוף

את דבריו של רבו, אחיה השילוני, מפרש הבעל שם טוב: ומורי זלה"ה ביארו יותר, כי הגזר דין הוא אותיות, ויכול השליח לעשות צירוף אחר. הסבר זה של הבעל שם טוב הוא כבר עוד דרך של המתקה – שינוי צירוף האותיות של גזר הדין. בהמשך נסביר למה הוא קורה למי שממתיק את הדין "השליח".

היסוד של שינוי צירוף האותיות – שהוא יסודי מאד אצל הבעל שם טוב¹⁸ – מתבאר בפרטות בקטע הבא: כמו שאמר לנח צהר תעשה לתבה, שיהפך מדת הדין למדת הרחמים מן צרה צהר.

הדוגמה העיקרית של הבעל שם טוב לשינוי הצירוף הוא הפיכת התבה "צרה" ל"צהר" – נח היה צריך להבין שהוא לא רק צריך לעשות צהר (חלון או אבן טובה¹⁹) לתבה שהוא בונה, אלא להפוך את הדין-הצרה לצהר מאיר. בפועל, נח לא קיים זאת – הוא לא התפלל על בני דורו ולא המתיק

אם אראה את התמונה הכללית, את האופן בו ה' מסתכל על כל המציאות, ודאי אראה שזהו דבר טוב – חלק מהתכנית האלקית הטובה

"מי"²⁰, ואז המלכות עולה אל הבינה ("עלה מן המדבר"). העליה הזו היא בעצם לדעת שמה שקורה כאן הוא לא כפשוטו – לזכור שה' עושה הכל, ובודאי מה שה' עושה הכל הוא ודאי טוב. ממילא, אני אומר "גם זו לטובה"²¹ או "כל דעביד רחמנא לטב עביד"²², אך הדברים הללו נמצאים אצלי עדיין באמונה – איני רואה אותם במציאות, אלא

רק בכח האמונה שלי. כידוע²³, באמירת "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" (בלשון תרגום) הראיה של האמונה פחות בהירה וב"גם זו לטובה" (בלשון הקדש) היא יותר בהירה – אבל היא עדיין בגדר אמונה. אני מבין שאם המציאות תעלה לבינה, אם אראה את התמונה הכללית, את האופן בו ה' מסתכל על כל המציאות, ודאי אראה שזהו דבר טוב – חלק מהתכנית האלקית הטובה – ושם גם האדם הוא מישוהו אחר, הכל לא כמו שאני מבין. אם אעלה לשם, אראה זאת, הכל יראה טוב.

היחס בין ההמתקה הראשונה להמתקה הזו אפשר להסביר כ'פנימי' ו'מקיף': מציאת נקודת החסד בתוך המציאות הכללית של הדין, המציאות הלא-טובה,

המציאות של המלכות, היא מציאת נקודה פנימית של חסד. העלאת המלכות לבינה

יג שם קיז, א.

יד תענית כא, א.

טו ברכות ס, ב. "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" – כפי המצוטט בכ"ד – עולה תורה, "רצוא ושוב", גמילות חסדים וכו'.

טז לקו"ש ח"ב תבוא פ"ד ואילך (ראה גם לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" פ"ה).

יז בסוד "מקיפין דאמא" המתגלים בסכך הסוכה בחג הסוכות.

יח ראה גם כש"ט (קה"ת) רכח, רפז; ובהוספות (הוצאה שלישית) אותיות ג ו"ט.

יט ראה רש"י עה"פ.

היכולת להמתיק
ולתקן את הצרה
היא על ידי
קבלתה בשמחה
דווקא, "לקבולינהו
בשמחה" כל מה
שה' מביא

לתקיעת שופר שענינה חרדה. מכאן משמע שיש כאן עוד ענין – שהיכולת להמתיק ולתקן את הצרה היא על ידי קבלתה בשמחה דווקא, "לקבולינהו בשמחה"^כ כל מה שה' מביא. מכאן משמע ששינוי הצירוף הוא על ידי שמחה.

בדרך כלל מוסבר^כ ששינוי הצירוף הוא על ידי הגעה לאין, שם "מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק"^{כח} – על ידי בטול, שהוא פנימיות החכמה, שמאפשר לשנות את הצירוף (בסוד "מצרף לחכמה"). שינוי הצירוף על ידי בטול והגעה לאין שייך לאנשים שידועים לכוון את הכוונות כדבעי – באופן מודע, שמזהה את הצירוף שיש בו גזר-דין קשה ומסוגל למצוא צירוף אחד וממותק – והכל מתוך בטול פנימי. לכן התיאור של מי שמשנה את גזר הדין הוא "השליח" – שליח שעושה את הדברים מתוך בטול מוחלט למשלח, בלי שום נגיעה אישית, ואזי יש בו כח של "שלוחו של אדם כמותו [ממשכט]^{כט}"^ל והוא יכול לשנות את גזר הדין במציאות.

החידוש כאן הוא שאך גם מי שלא יודע לעשות זאת, לא יודע איך בכח הכוונה להפוך צרה לצהה, יכול לשמוח ולגרום לכך שהצירוף ישתנה מאליו. כיצד? החכמה והבינה הן "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{לא}, לכן יש כח גם בשמחה לשנות את הצירוף – השמחה ממשיכה את הבטול הדרוש לשינוי הצירוף, שמתחולל בדרך ממילא. כאשר האדם שמח הוא נעשה שליח לשינוי גזר הדין (וכן השליח בגימטריא שמחה).

בהגדה של פסח כתוב "אני ולא השליח"

את גזרת המבול. מי תקן זאת? אברהם אבינו^כ, שהתפלל על אנשי סדום (ללא הצלחה), ועוד יותר משה רבינו, שהתפלל על בני ישראל אחרי חטא העגל (ובאמירת "ואם אין מחני נא וגו'^{כא} תקן את

"מי נח"^{כב}, את המבול שנקרא על שמו של נח משום שהתחולל באשמת העדר-התפלה שלו)^{כג}.

וכי תבאו מלחמה על הצר והרעותם בחצוצרות, שהוא תואר שמחה, היפך תואר שופר שהוא חרדה, ועל ידי שקיבל בשמחה נהפך מצרה רצה.

הדברים מתקשרים כאן לפסוק מפורש – "וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעותם בחצוצרת ונזכרתם לפני הוי' אלהיכם

ונושעתם מאיביכם"^{כד}. הפיכת "צרה" ל"צהה" מתקשרת כאן לעוד שני צירופים של המלה – צירוף של דין, "הצר", אותו צריך להפוך לצירוף של חסד, "רצה" (כמו שאנחנו אומרים בברכת המזון בשבת, "רצה והחליצנו וכו'"). הבעל שם טוב לא מציינ, אבל המלה חצוצרה בעצמה כוללת את אותיות צרה, חצוצרה היא 'חצי צרה' (כמו שלמדנו פעם באריכות^{כה}), ויש בחצוצרות כח להפוך את הצר-צרה לצהה-רצה. הבעל שם טוב מביא – מבעל העקידה – שהתקיעה בחצוצרות ענינה שמחה, בניגוד

כ זרה ח"א קו, א.

כא שמות לב, לב.

כב ישעיה נד, ט.

כג לקו"ת (האריז"ל) פרשת כי תשא, ע"פ זרה ח"א סז, ב.

כד במדבר י, ט.

כה מדור טעם מצוה בגליון בהעלתך תשע"ט.

כו ברכות ט, ב.

כז עבודת ישראל ר"פ וישלח. וראה אור תורה פנחס

קנא"ב. שעשועים יום יום פרשת נח יום ד.

כח תענית כה, א.

כט ראה קו"א לשו"ע או"ח רסג; לקו"ת ויקרא א, ג ובמ"מ

שם.

ל ברכות לד, ב וש"נ.

לא ראה זרה ח"ג רצ, ב; זרה ח"א קכג, א.

הדין באמצעות השמחה; שינוי הצירוף של גזר הדין באמצעות כוונה מודעות, מתוך בטול, של "השליח".

ארבע המדרגות מכוונות כנגד אותיות שם הוי' ב"ה מלמטה למעלה:

מציאת נקודת החסד בתוך המציאות עצמה היא כנגד המלכות, שהרי מציאות הדין היא המלכות, ה תתאה (קצה גבול הקדושה, ש"רגליה ירדות מות"), כנ"ל. זהו הביאור המקורי של הבעל שם טוב, עוד לפני דברי רבו אחיה השילוני – הבעל שם טוב מתקן את המלכות.

העלאת המלכות, ה תתאה, לבינה, ה עילאה, היא על ידי היזו המחברת אותן. אדמו"ר הזקן מסביר שהיחס בין המלכות לז"א הוא היחס בין ממלא כל עלמין לסובב כל עלמין – היחס בין פנימי ומקיף, כפי שהסברנו את היחס בין שתי הדרכים הראשונות.

שתי הדרכים לשינוי הצירוף – הקבלה בשמחה והכוונה שחוזרת לאין ומחוללת את השינוי – הן כנגד הבינה והחכמה, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין", כנ"ל.

ולסיכום:

י	שינוי הצירוף על ידי הגעה לאין
ה	שינוי הצירוף על ידי שמחה
ו	העלאת המלכות לבינה
ה	מציאת נקודת חסד במציאות הדין

(ביטוי שמפרשים^{לב} על משה רבינו) – המתקת דין הגדלות ויציאת מצרים (לשון צרה) בשלמות הן דווקא על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו, כפי שיתגלה על ידי המשיח (שליח עם י כחות הנפש^{לג}, כאשר השליח של השמחה היינו משיח בן יוסף והשליח של האיין-הבטול היינו משיח בן דוד^{לד}).

סוד הוי' בהמתקת הדינים

בקטע האחרון יש חזרה לשתי הדרכים הקודמות של ההמתקה שזכרו – קישור המלכות לבינה או מציאת נקודה של חסד, שרש חסד, בתוך הדין:

ולקשר דין המלכות לבינה או למצוא בדין שורש חסד בתוך הדין, אז נמתק הדין בשורש חסד זה ונעשה באמת חסד.

אם מתבוננים, יש כאן בעצם ארבע דרכים להמתקת הדין – מציאת נקודת חסד בתוך המציאות של הדין, מציאות המלכות; קישור המלכות לבינה, שהסברנו כראית המציאות-המלכות כפי שהיא נראית-מובנת בשרשה, בתכלית האלקית של ה'; שינוי הצירוף של

לב ראה הגש"פ עם ביאור הגר"א, ברך משה ועוד.

לג לקו"ש חכ"ט עמ' 358 ואילך ובכ"ד.

לד ראה ד"ה "הרכבת אנוש לראשנו" לר"ה מפאריטש (נדפס במגיד מראשית אחרית) ובהקדמת בעתה אחישנה שמשיה בן יוסף שייך למוחין דאמא ומשיח בן דוד למוחין דאבא (וכנ"ל הערה שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

חן השבת

זהות הצדיק והמצוות

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו, ט). ופירש רש"י ז"ל, למדך שעיקר תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים.

להבין כפל נח נח. גם להבין הסמיכות לפסוק ונח מצא חן בעיני ה', המסיים פרשה שלפניו (ו, ח). הענין הוא כך, דהנה הצדיק נקרא נח, כמבואר בזוהר הקדוש (ח"א נח, ב), על שם שהוא נייחא לעילא נייחא לתתא, נייחא למקום נייחא לבריות. וכמו כן המצוות ומעשים טובים שהצדיק עושה נקראים גם כן נח,

הכפל "נח נח" מוסבר ש"נח" עצמו הוא תולדה של "נח" משום ש"עיקר תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים" נקראים בשמו של הצדיק.

הוא מביא כאן דוגמה הפוכה לכאורה, שמקיים המצוה נקרא בשם של המצוה (ושל מתקן המצוה):

על דרך המבואר אצלנו במקום אחר, כשמתפלל אדם תפלת שחרית שתיקן אברהם אבינו ע"ה נקרא גם כן שחרית, ונקרא גם כן אברהם, ובמנחה נקרא גם כן יצחק, ובערבית נקרא גם כן יעקב, ובמוסף נקרא גם כן יוסף (ע"י לקו"ת פ' יתרו ד"ה זכור את יום השבת). והכלל, כי קונה שם טוב לעצמו כשם התפלה שמתפלל.

אפשר להסביר שהזהות היא בשני הכיוונים – התאחדות מלאה של הגברא והחפצא – כך שהמצוה נקראת בשם של מקיים המצוה ובד בבד מקיים המצוה נקרא בשם המצוה. אפשר גם לחלק בין מצוות לתפלה: במצוה האדם הוא משפיע (כמו בנתינת צדקה, שהיא סתם מצוה) ואילו בתפלה הוא המקבל, המבקש מתוך ש"לית ליה מגרמיה כלום", "תפלה לעני". ממילא, בתפלה המתפלל מקבל את שם התפלה שהתפלל ("ואני [פנימיות הענין] תפלה") ואילו המצוה נקראת על שם המשפיע – המקיים אותה (ובפרט שמשפיע אמתי נותן את עצמו ממש, ולכן השפע נקרא על שמו, שהרי הוא הוא השפע). זהו גם ההבדל בין "נח" ל"חן" – **ונח** מצא **חן** – נח הוא בחינת המשפיע (היסוד) וכן בחינת המקבל, "אשת חן" (כאשר מציאת החן של המקבל מעוררת את המשפיע לתת לו את עצמו ממש, היינו שהחן הוא העלאת מ"ן, וד"ל).

נמצא, כשהצדיק נקרא נח, המצוות והמעשים טובים שלו נקראים גם כן נח. וזהו פירוש הפסוק אלה תולדות נח נח, פירוש תולדות של הצדיק הנקרא נח, המה מצוות ומעשים טובים הנקראים גם כן נח.

מצוות בתמימות

כדי שתהיה הזדהות מלאה עם המצוות צריך לקיים אותן בתמימות:

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. שבת בראשית תשפ"ד – כפ"ח.

שבת יאכל בשבת", מכינים את כל מאכלי שבת, וכמובן גם לובשים בגדי שבת. אפשר לומר שעיקר ההכנה לשבת, שכולל את כל ההכנות, הוא לבישת בגדי שבת – וימי החול הם וימדות, לשון מדיים-לבושים, בהם מכינים לבושים לקבל את אור השבת. ההכנה לשבת היא סוד ההתלבשות, שעושה כלי והכנה להשראה האלקית של שבת עצמה. כאשר אין מתכוננים לשבת, נמצאים רק בימי חול בלי שבת, הכל הוא בסדר של השתלשלות בלבד – וההשתלשלות לא מוצאת חן בעיני ה'. כדי למצוא חן בעיני ה' אנו לובשים בגדי שבת.

כי חן הוא שם הקדוש הוי"ה במילוי כזה יוד הי ואו הה בגימטריא חן,

שבת היא "שמה דקודשא בריך הוא" והוא קושר את השבת למילוי שם הוי' שעולה חן. חן איננו אחד מארבעת המילויים העיקריים של שם הוי' ב"ה, עב-סג-מה-בן, אבל הוא כולל אותם. קודם כל, חן הוא הממוצע של ארבעת השמות. ועוד, אם כותבים את ארבעת השמות ולוקחים את האותיות באלכסון – מתאים לכך שארבעת השמות עצמם הם כנגד ייה-זיה – יוד משם עב (שכנגד י), הי משם סג (שכנגד ה עילאה), ואו משם מה (שכנגד ו) והה משם בן (שכנגד ה תתאה) מתקבל מילוי שעולה חן.

ושם זה משמש בשבת קודש, כי שבת היא בחינת שמיעה, בחינת און, ואון בגימטריא חן.

אמרנו שבלימוד כל תורה ב"אהבת שלום" צריך לחפש את נקודת החידוש המרכזית של התורה – וכאן זו האמירה ש"שבת היא בחינת שמיעה". בדרך כלל מבינים ששבת – השייכת לעולם האצילות ובה מאירים מוחין דאבא – שייכת לראיה. לכן גם כתוב בזהר שהמלה שבת היא סוד העין, כאשר ה"ש רומזת לשלשת הצבעים שבעין (לבן-אדום-ירוק) וה"בת ל"בת עין" (השחור שבעין, שבתוך ה'ירוק' – צבע העין – שדווקא ממנו אור הראיה, "כיתרון האור מן החשך" דווקא). אבל מהו התוכן הפנימי של שבת? כאן רואים את החיבור

והעיקר הוא לעשות המצוות בתמימות, ואז זוכה לכל הנ"ל, "תמים" כאן הוא התואר של ה"צדיק" – "צדיק תמים" – והוא מלמד שהעיקר שהמצוות ייעשו בתמימות. וגם זוכה להמשיך תמימות לדורותיו. וזה תמים היה בדורותיו וד"ל.

"תמים היה" – שהיה כבר – מתאים לדברי הרבי הרש"ב שתמימות היא תכונה שכמעט בלתי אפשרי לרכוש והיא תלויה בתולדתו של אדם – אם האדם נולד עם תמימות יש לו תמימות ואם לא אין לו תמימות.

הכנה לשבת וקבלה השבת

והנה שבת קודש נקראת גם כן נח כדאיתא בזוהר הק' (תקו"ז נד, ב), וששת ימי המעשה המה נקראים תולדות נח, כי המה מקבלים חיות מהשבת קודש הנקראת נח, כנודע.

כתוב שששת ימי המעשה שלפני שבת מכינים לשבת וששת הימים שאחריה מקבלים ממנה, והשבת עומדת ביניהם. זהו סוד מילוי האות ואו (במילוי אלפין, המילוי של שם מה) – א באמצע, סוד השבת, וזו בכל צד, וימי החול שלפניה וזו ימי החול שאחריה.

וזה פירוש הסמיכות ונח מצא חן בעיני ה', פירוש ו' נח, ו' רומז לששת ימי המעשה, נח רומז לשבת,

הפסוק שמסיים את פרשת בראשית (סוד "ברא שית", בריאת ששת ימי החול, הקודמים לשבת בראשית, סוד "ירא שבת"), "ונח מצא חן בעיני הוי'", מתייחס לזו הימים שלפני שבת – "ונח" היינו וימים שלפני השבת שנקראת "נח". הימים הקודמים לשבת מתקשרים לשבת בעיקר בהכנה שלהם לשבת:

והיינו כשהאדם מכין עצמו מו' ימי המעשה על שבת קודש הנקראת נח, אזי בשבת קודש מוצא נשיאות חן,

מהי ההכנה לשבת? מכינים את כל מה שמכבד ומענג את השבת. "מי שטרח בערב

היא מצד נשיאות חן, על דרך אמרם ז"ל [בבא בתרא סה, א] גותן מתנה בעין יפה גותן, וזהו מצד שהמקבל יש לו חן בעיני הנותן, וכן להיפך.

חן הוא סימטריה ולכן גם מציאת חן היא סימטרית-הדדית – המקבל מוצא חן בעיני הנותן וגם הנותן מוצא חן בעיני המקבל. השמיעה של שבת ב־אזן שלנו היא חן של ה' בעינינו ומכחה גם אנחנו מוצאים חן בעיני ה' וכן מכיון שאנחנו זוכים במתנת השבת ה' מוצא חן בעינינו. זהו יסוד חשוב שמתאים לספר שלנו שבעים פני חן.

וכל העולמות מקבלים זה מזה מצד נשיאות חן.

נשיאת חן היא גם הכח שגורם להשפעת שפע בכל העולמות – לא קבלה של השתלשלות (שאינה מוצאת חן) אלא קבלה שבאה מתוך התלבשות כל העולמות והפרצופים זה בזה, כאשר עיקר ה"מתנה טובה" לה זוכים על ידי מציאת החן היינו סוד ההשראה האלקית – הגילוי של מורנו הבעל שם טוב, שכולו אומד חן והשראה.

הוא חוזר כאן למה שאמר קודם, שהחן תלוי בעיקר בתמימות:

ועיקר החן הוא מצד התמימות, ובזה נושא חן למקום חן לבריות, חן לעילא חן לתתא, וכמבואר בזוהר הקדוש הנ"ל וד"ל.

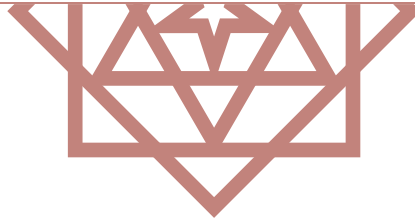
לדרך חב"ד – העבודה העיקרית הפנימית של השבת היא התבוננות (השייכת לבינה-שמיעה) ותכלית ההתבוננות היא להגיע ל'דערהער' באלקות, לשמיעה פנימית. כתוב שמשה רבינו רצה לומר 'ראה ישראל' אך ה' אמר לו לומר "שמע ישראל" – יש שם גם כוונה של ראה, "שמע" ראשי תיבות "שאו מרום עיניכם", אך העיקר הוא השמיעה.

"ונח מצא חן", בסוף פרשת בראשית, רומז ל-ז הימים שלפני שבת ואילו "אלה תולדת נח", בתחלת פרשת נח, ל-ז הימים שאחר שבת: ואלה רומזו לששת הקצוות, ששת ימי המעשה, שכל אחד כלול מכולם, ו' פעמים ו' בגימטריא אלה, וזהו אלה תולדות נח, פירוש שששת ימי המעשה הרמוזים בתיבת אלה המה תולדות שבת קודש הנקראת נח וד"ל.

השבת פועלת את סוד ההתכללות – הימים שלפני השבת הם ו בלבד ואילו הימים שאחרי השבת הם ו ברבוע, "אלה" (ורמז: "ונח" עולה ח ברבוע, "אלה" עולה ו ברבוע, ושלמות הימים שלפני השבת ואחריה, ו־נח-אלה, עולה 100, י ברבוע).

נשיאת חן הדדית

וזו היא כוונת חכמינו ז"ל [שבת י, ב] מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמיה. כי כל מתנה

אבן עזרא

פרשת נח

נשמת רוח חיים

סתם נשמה מתייחסת רק לאדם, כפירוש רש"י על הפסוק "ויפח באפיו נשמת חיים" שהנשמה היא מן העליונים. אבל "נשמת רוח חיים" מתפרש מלשון נשימה, שכולל גם את בעלי החיים. והרד"ק פירש "נשמת רוח חיים" היינו כמו "נשמת חיים ורוח חיים", נשמת חיים היינו האדם, כראב"ע, ורוח חיים בבעלי החיים.

הראב"ע מתייחס לנושא בעוד מקומות: בפסוק "ויפח באפיו נשמת חיים"^ג, ובפסוק "מי יודע רוח בְּנֵי הָאָדָם הֲעֵלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הֲיִרְדָּת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ".^ד הוא מפרש שהנשמה נקראת "נשמת חיים" כיון שהיא קיימת ואיננה אובדת כרוח הבהמה, "וְהָרוּחַ [של האדם] תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה".^ה ומוסיף להוכיח שנשמה מתייחסת לאדם דווקא, ממה שנאמר "כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיָהֶם רָקַע הָאָרֶץ וְצָאֲצָאֶיהָ נִתְּן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ הַלְלָכִים בָּהּ".^ו

נשמה מן השמים

הראב"ע מביא שהמלה **נשמה** קרובה למלה **שמים**, נשמה מן השמים, אף שהשרשים שונים, **נשם-שמים**, אך המשותף הוא השער **שם**. ורמז מובהק: השרש **נשם** (של נשמה) = **שמים**. וכן

וַיָּנֹעַ כָּל בֶּשֶׂר הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ וְכָל הָאָדָם. כִּי לֹא מִצָּאנוּ נִשְׁמָה חוּץ מִנִּשְׁמַת הָאָדָם. וְרַבִּים אָמְרוּ שֶׁנִּקְרָאתָ כֵּן בַּעֲבוּר שֶׁהִיא מִן הַשָּׁמַיִם, וְאִם הֵם שְׁנֵי שְׂרָשִׁים יִמְצָא כְּמוֹהוּ.

ויתכן להיות כל אשר נשמת רוח חיים באפיו שב אל האדם. כי לא מצאנו נשמה חוץ מנשמת האדם. ורבים אמרו שנקראת כן בעבור שהיא מן השמים, ואם הם שני שרשים ימצא כמוהו. בפסוק הראשון מדובר על בעלי החיים למיניהם ועל האדם. אמנם בפסוק השני "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו", יש להבין האם הכוונה לאדם או (גם) לבעלי החיים. נשים לב שהפסוק כאן דומה למה שכתוב בבריאת האדם "וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה"^א, אלא ששם כתוב "[באפיו] נשמת חיים" וכאן "נשמת רוח חיים [באפיו]".

ומפרש ראב"ע ש"נשמה" מתייחסת רק לאדם (לעומת "נפש" ו"רוח" שנאמר גם על בעלי חיים), ונקראת **נשמה** כיון שהיא מן השמים, ולכן "כל אשר נשמת רוח חיים" הוא בהמשך לסוף הפסוק הקודם "וכל האדם". ולא כרש"י שפירש "נשמת רוח חיים, נשימה^ב של רוח חיים" – הן בעלי החיים והן האדם, כל מי שיש בו נשימה. וביארו מפרשי רש"י שאמנם

ג ב'שיטה אחרת'.

ד קהלת ג, כא.

ה קהלת יב, ז.

ו ישעיה מב, ה.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב ב' מרחשון תשפ"ד.

א בראשית ב, ז.

ב ראה מזרחי, גור אריה, וספר הזכרון, שזו הגרסה

הנכונה.

עולם הם בגדר נברא ואילו הנשמה היא בחינת האצילות עצמה (כדברי הרב המגיד "אצילות נמצאת כאן"), ולה דווקא יש את הכח לברוא יש מאין באותו עולם (כמבואר בתניא, אגרת הקדש "איהו וחיוהי"). בנשמה של האדם מישראל יש הכח להמשיך תוספת אור אין סוף בכל העולמות על ידי קיום המצוות – נשמה היא מ"רחבות הנהר" (בינה-נשמה), היינו התרחבות אין סופית של הנהר-אור אלוקי.

והנה בבדיאת האדם נזכרות נשמה ונפש, "נשמת חיים... לנפש חיה", ואצלנו נזכרות נשמה ורוח, "נשמת רוח חיים". אך יש לומר ש"חיים" רומז לנפש, שהרי נאמר "ויהי האדם לנפש חיה" ולפי הפשט הנפש נקראת חיה, וממילא גם "חיים" רומז לנפש, בפרט 'נפש החיונית'. לפי זה, "נשמת רוח חיים" היינו נשמה-רוח-נפש. מבחינה לשונית, בביטוי "נשמת רוח חיים" יש סמיכות של סמיכות, נשמה של רוח, רוח של חיים – היינו שהנשמה היא של הרוח והרוח של הנפש (ורמז: הניקוד של "נְשַׁמַת רוּחַ חַיִּים" עולה חיים).

ורמז יפה: כשנעשה סדרה מהמלים **נשמת** (790) **רוח** (214) **חיים** (68), בסיס הסדרה יהיה **נפש** (כלומר, ההפרש בין 790 ל-214 הוא 576. ההפרש בין 214 ל-68 הוא 146. ההפרש בין ההפרשים הוא 430 = **נפש**)! המספר שלפני 790 בסדרה יהיה 1796, וביחד ארבעת המספרים הראשונים, 1796, 214, 68, 2868 = **כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות**! שלמות עשר ספירות המאירות כולן בנשמת האדם (ישראל, "אתם קרויים אדם").

הנפש היא החלק הנמוך-התחתון שבאדם, "הדם הוא הנפש" (ובלשון ראב"ע הנפש היא "הכח המפרה שהוא בכבוד"), והיא שייכת לארץ ("תוצא הארץ נפש"), כמו שמביא רש"י שגופו של האדם מן התחתונים-הארץ ונשמתו מן העליונים-השמים, וכשם שגופו מן הארץ כך נפשו החיונית והבהמית. הנשמה, המיוחדת לאדם, היא בחינת שמים כנ"ל. הרוח היא ממוצע, ולכן יש

שמם = רקיע. ביחד, **נשם שמם = 770 = ב פעמים שכינה** (הממוצע. ב' פעמים רמז לשכינתא תתאה ושכינתא עילאה, מלכות ובינה, ה"א תתאה וה"א עילאה, "הא בהא תליא". ובנפש: יחוד שפלות ושמחה. כאשר **שכינה = 385**, פירמידה של 10. 770 = הארבעון של 10).

כל זה רומז שהנשמה של האדם היא ניצוץ של השכינה, שמו של הקב"ה (במדדגה הגבוהה ביותר של השם "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד"), "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד". שם ה' הוא גם התורה ("כי שם ה' אקרא"), כמו שהנשמה מן השמים כך התורה מן השמים – ובאמת התורה היא 'הממוצע המחבר' בין ה' וישראל. סוד הנשמה הוא משה רבינו, **משה** אותיות **השם**, כמבואר בדברי האר"י שמשה הוא "הנשמה הכללית" של נשמות ישראל ("משה זכה לבינה", נשמה היא כנגד בינה).

"רוח בני האדם העולה היא למעלה" – הנשמה עולה למעלה, וכן בפסוק "נתן נשמה לעם עליה", לשון עליה. והנה **נתן נשמה לעם עליה = 1150 = 10 פעמים עליה**, עשר עליות ("עשר מעלות"!) **נתן נשמה לעם = 1035 = 9 פעמים עליה = ה פעמים אור** (במעשה בראשית) = **משה משה משה** (כנ"ל שמשה הוא סוד הנשמה) = **מה במשולש**.

נפש-רוח-נשמה

בכוחות הנפש הפנימיים יש שלש מדרגות, נפש-רוח-נשמה ("חמשה שמות נקראו לה, נפש רוח נשמה יחידה חיה" – גר"ן הם הכוחות הפנימיים, ח"י הם המקיפים). מבואר באר"י שדרגות נ"ה, נפש-רוח, באות משעת הלידה, אך הנשמה היא בסוד תוספת, סוד **אדם** (שם **מה** החדש, סוד התיקון). בעולמות: בכל אחד מעולמות ב"ע יש גר"ן, הנפש-רוח של כל

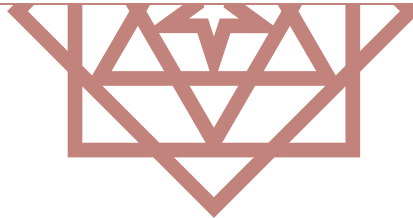
ז מלכים ב, כ, ט.

ח בראשית רבה יד, ט.

שמשכנה בפנימיות הלב, ב'רעותא דלבא' ("בכל מאדך", "עושים רצונו של מקום"), והיא בחינת בית המקדש שלמעלה. שלמה אומר "הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְשָׁמַיִם וְשָׁמַיִם לֹא יִכְלְלוּךָ אֵף כִּי הִבִּיתִי הַזֶּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי" ובכל זאת "בְּנֵה בְּנִיתִי בֵּית זָבַל לְךָ מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים" – בתוך 'רְקִיעַ זָבַל' נמצא בית המקדש שלמעלה, ושם עיקר מקום השכינה כאשר נבנה בית המקדש שלמטה. על מדרגה זו נאמר "הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו" (סוד ס סתומה דצלם) – זהו מקום היחידה ("עושים רצונו של מקום" להוות את מקום העולם), וממנה בא כח מסירות הנפש על קידוש השם. ולסיכום: נפש, ארץ, רוח, ים. נשמה, שמים. חיה, שמי השמים. יחידה, מקומו של עולם.

בה משני הקצוות, עולה עם הנשמה או יורדת עם הנפש, "רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ" – "רוח הבהמה" היא גם הנפש הבהמית באדם (שבה אחוזה דרגת הנפש מנר"נ של הנפש האלקית). אכן, אצל היהודי גם כשהרוח יורדת לארץ, זוהי ארץ ישראל.

כיון שנפש היא בחינת ארץ ונשמה בחינת שמים, יש לומר שרוח היא בחינת ים (כמו בפסוק "רוח ים"), הממוצע בין ארץ לשמים (שמים היינו שם מים וכן שם ים. היינו המים התחתונים שמתחת לרקיע-שמים), כרמוז בפסוק "ורוח אלהים מרחפת על פני המים" (אלהים היינו אל הים). מכאן נעלה לחיה, המקיף הקרוב, והיא בחינת "שמי השמים". מעליה נמצאת היחידה

הסיפור החסידי

מוהרשד"י מסלונים | מה האחד שלך?

רבי שלמה דוד יהושע וינברג הי"ד, האדמו"ר הרביעי של חסידות סלונים, נולד בשנת תרע"ד לרבי אברהם וינברג מסלונים. נבחר לאדמו"ר בגיל 21, לאחר פטירתו הפתאומית של אביו באייר תרצ"ג. נישא ב'ו' אדר תרצ"ד לסימה, בת ר' יצחק מנחם מענדל מאלכסנדר. היה סמוך כשנתיים על שולחן חותנו, ולאחר מכן שב לעירו ברנוביץ'. עסק רבות בענייני ציבור, ועל אף גילו הצעיר זכה להערכה רבה. נודע בענוותו, בפיקחותו, בהתמדתו ובניגוניו. בתחילת מלחמת העולם השנייה, התחננו חסידיו בארץ ובארצות הברית שימלט לויילנה, אולם הרבי סירב לעזוב את חסידיו והועבר לגטו ברנוביץ'. שם המשיך לדאוג לכל הנצרכים לכך, ולנהוג כאדמו"ר לכל דבר במסירות נפש, עד שנרצח בו' בחשוון יחד עם שמונה יהודים נוספים. כשיצאו אמר ליהודים שעמו: "חובא במדרש שהקב"ה צובע את לבושיו בדם ההרוגים על קדושת שמו, וכשמגיע יום הדין לובש אותו לבוש", והוסיף: "מה יכול להיות חשוב יותר מלהיות רשום על לבוש הקב"ה?".

וביקש ממנו מרן ז"ל שיבוא בכל לילה אחרי העבודה לשטיבל, ללמוד קצת משניות וכדומה. אז ענה – מה יתן לי זה? אמר לו מרן ז"ל: כתוב: "ה' יספור בכתוב עמים", והענין הוא, כי בלשון העמים כותבים משמאל לימין, וכשאתה עובד הרי זה לא מצוה ולא עבירה, ובשמים כותבים על זה אפס ועוד אפס, ועל כל רגע נעשה אפס, עד שבמשך היום נעשה הרבה אפסים. אבל בסוף היום כשאתה הולך לקינא [=קולנוע] או לתיאטרון, אז מוסיפים בסוף מספר 1, עבירה אחת, ומעתה נעשה מליון עבירות. אבל אם בסוף היום תבא לבית הכנסת אז יכתוב בסוף, בצד שמאל, מספר 1 לצד המצוות, ויתוספו כל האפסים, ויעשו מליון מצוות...

בסיפור הזה ניתן להתבונן מכמה זוויות. אך דומה שאת התועלת הרבה ביותר נפיק ממנו אם נעמוד בחדר לצד הבחור הסורר – ונשמע את התוכחה המלווה בתקווה שהרבי מעניק לו: בעצם, הוא אומר, אתה אינך אלא אפס. מעשיך נעדרים משמעות כשלעצמם, וכולם טובים סביב

דרכו בקדש היה לקרב הרחוקים, ומהקרובים והאהובים אצלו היה דורש הרבה חסידות וגייעה. היה פעם בחור אחד בברנוביץ' שסר מדרך הטוב, ומרן ז"ל לא הרפה ממנו ותמיד קירבו מאד. באמצע השלחן קרא לו 'איצעלע' בלשון חיבה, ונתן לו השיריים, ואמר לו: הדלת עבורך תמיד פתוחה.

פעם היה בפנים בחדרו, ובחורי הישיבה שעמדו מבחוץ שמעו איך הוא מתווכח עמו: הלא אנחנו העם הנבחר! ולמה כשאני הולך ברחוב ניגש אלי גוי ונותן לי סטירה ואומר לי 'זידי'?! ענה לו מרן ז"ל: הלא אתה רוצה לשכוח שאתה יהודי! לכן בא הגוי הזה, ומזכיר לך שאתה יהודי... ועוד שאל: למה שרפו בגרמניא ספרי תורה [זה היה עוד לפני המלחמה]? ענה לו: כי היהודים לא קיימו את התורה, ובעצם מהו ספר תורה? לוקחים עור של בהמה וכותבים עליו. הם לא רצו לקיימה, אז גוילין נשרפין ואותיות פורחות באויר.

כן הסביר האדמו"ר הצעיר, וסיים: שזהו שכתוב "אם תעזבני יום יומיים אעזבך". כי כאשר האיש נחלש יום אחד מעבודת השי"ת, אם יחלש למחרת יחשב ליומים, ואח"כ לארבעה, ואח"כ לשמונה וכן הלאה, עד שילך ויגדל לימים רבים. כששמע זאת ר' יודל התחיל לבכות בקול גדול והיה חשש שיפגע ח"ו בבריאותו. אך הרבי בחכמתו הרגיעו ואמר לו: חכמינו ז"ל אמרו, שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, וכשיהודי שב לה' ולעבודתו ית', אז מתקרב יותר מהר, הרבה למעלה ממה שהרחיק עצמו. ונרגע ר' יודל.

כבסיפור הקודם מגלה הרבי חיבה למשחקי מספרים ההופכים לשיעור בעבודת ה', ושוב כמו בסיפור הקודם, מתגלה כיצד דבר קטן הופך לגדול ומשמעותי. כאן, הוא מלמד מהי "גדילה מעריכית": התופעה היוצרת תגובת שרשרת גרעינית, או עובר חי מתא בודד, מופיעה כאן בעבודתנו שלנו.

אם השתמש במשל הזה, וגם הבהיר בפירושו ש"מרובה מידה טובה", ודאי שהשגתו שלו את הבורא גדלה כך בכל יום. ועם זאת, הוא לא חדל להרגיש כאפס, ולעודד את עצמו שכל התקדמות קטנה צולחת את הפער האין סופי שבין אפס לאחד:

במוצאי שמח"ת היה אז ניגונים מיוחדים, וגם שירים שמחים ומשוררים שהיו שרים ברוסית ובפולנית. לבסוף אמר: עוד לא התחלנו לעשות שום דבר, הימים הנוראים כבר עברו ועוד לא התחלנו משהו לעשות, ונעשה מאד מאד ממורמר. ואמר: הלא עוד לא עשינו כלום, ועתה נתחיל מאי. והתחיל לשיר ניגון אלף בית... וגם החסידים היו ממורמרים מאד על שכבר עברו כל הימים טובים, ועכשיו עוברים שוב לששת ימי המעשה, לחורף הקשה ולחיי היום יום, בעניות ודחוקות, והיה המצב מתוח מאד. אז אמר מרן בזה הלשון: בכל מצב ומקום שיהודי ימצא את עצמו, אם הוא מוסר לה' איזה רצון או שובר איזו תאוה, הרי זה יום טוב! ובזה החיה והחזיק את העולם שאפשר לעשות יום טוב כל השנה.

הציר שאינו מצווה, וגם איננו עברה. לא חכם גדול, ולא טיפש קטן... אך המוצא מכך, לכאן או לכאן, הוא שמעשה אחד בכוחו להשפיע על המערכת כולה ולתת לה משמעות אמיתית.

גם אנחנו, כל אחד ממקומו, יודעים ומכירים היטב את האפסות שבמרבית הזמן שלנו. ולא רק במעשים: גם בהבנת התורה אנו נעשים פעמים רבות כאפס ואיננו מבינים דבר, ובנוסף, אם נעמיק עוד מעט – הלא תכלית האדם היא לעדן את מידותיו, כפי שכתב בפירוש רבי סעדיה גאון. אם כן, כל עוד שבע מידותינו הינן כפי שהן – הן מסתכמות בלא יותר משבעה אפסים... אך הבנה אחת בתורה, או משנה אחת שנלמדה כראוי, יכולות להתייבב לצד שבעת האפסים ולהופכם לעשרה מליון. על דרך הגימטריא נאמה, כי אחד ועוד שבע פעמים אפס עולים יחד לסך 1000, סוד אלף אורות שניתנו למשה בסיני וסוד ההלכות שעתיד לחדש **תלמיד ותיק**, הלא הוא **ישראל בעל שם טוב**.

פעם, בקידוש שהיה אחרי התפילה, ביקש האדמו"ר הצעיר מהרה"צ ר' יודל קאזלוישצ'נר, מתלמידי בעל "יסוד העבודה", שיספר איזה סיפור. משום כבודו של הרבי לא רצה ר' יודל לדבר בשום אופן, והתחיל הרבי הצעיר לומר את דבריו:

וסיפר, שהחכם הגדול שהמציא את משחק השח, הביא בשעתו את המשחק החדש לפני המלך שהתפעל מכך מאד. ושאלו המלך: איזו מתנה אתה רוצה ממני על כך? אמר לו החכם: כי היות ובשח ישנן ס"ד משבצות, הוא רוצה שהמלך יתן לו למשבצת הראשונה חטה אחת, בשני יכפלו אותה, בשלישי שוב יכפלו, וכן הלאה יכפלו כהנה וכהנה עד ס"ד המשבצות. צחק עליו המלך, אמר להביא חבילת חטים, וחשב שיגמור את כל המשבצות בק"ג אחד של חטים. נתן במשבצת הראשונה חטה אחת, בשנייה ב', בשלישי ד', ברביעי ח', בחמישי ט"ז, עד שבמשבצת האחרונה הגיע למספר בן כ"ד ספרות, מליארדים כפול מליארדים, והבין שגם בכל העולם כולו אין כמספר החטים האלו.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

שכל עם ישראל יתבשר בשורות טובות בקרוב ממש!

מה עושים בישיבה עכשיו?

לרגל המצב חזרנו ללימודים בישיבה מוקדם מהרגיל וכבר התחלנו את זמן חורף מתוך השתדלות ללמוד בחיות ובשמחה. ועדיין, תחושת הדחיפות לעזור רובצת על כולם ומקשה קצת על התפקוד. השאלה, האם יש משהו מעבר ללימוד שראוי לעשות? האם עלינו להתמקד רק בשגרת הלימוד, בבחינת "השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם", או שעלינו לשנות משהו?

מענה:

צריך ללמוד תורה ברצינות ומסירות, והעיקר, מתוך כוונת דבקות בנותן התורה. בנוסף, ראוי מאוד לקבוע סדר בישיבה של חצי שעה אמירת תהלים ביחד, ולעורר יותר מתמיד על נתינת צדקה.

לחזור? אם אין סבה מיוחדת – ראוי להשאר שם.

ספרא או סייפא?

אני אברך בישיבה במרכז הארץ. השתחררתי מהצבא לא מזמן, ומכיון שעוד לא שובצתי למילואים הצטרפתי בימי בין-הזמנים לכיתת כוננות בהגנה על אחד היישובים באזור בו גרים הוריי. בשבוע הבא כבר מתחיל הזמן בישיבה ושאלתי היא האם נכון להישאר אצל ההורים ולהמשיך בשמירות על היישובים, שזה משמעותי כיון שרוב הגברים ביישוב במילואים וחסרים אנשים, ובשאר הזמן להשתדל ולהרבות בלימוד תורה באזור, או לחזור לישיבה, לסדרים ולסכיבה הרגילה, מה שיאפשר ללמוד תורה באופן משמעותי יותר?

מענה:

אם השמירה שלך על היישובים נחוצה ומועילה, אזי כדאי שתשאר לשמור לע"ע ותלמד לפי הפנאי עד יעבור זעם.

שליחות בחו"ל או לחזור ארצה?

אני נמצא יחד עם חבר נוסף בשליחות בבית חב"ד בחו"ל. התכנית היתה שהזוג שאייש את המקום בתקופת החגים יחזרו עכשיו ארצה, ושנינו נשאר ונפעיל את המקום עד סוף חודש כסלו. בעקבות המצב והחששות הבטחוניים, עלתה הצעה שגם אנחנו נשוב ארצה ובית חב"ד יהיה סגור עד לעונה הבאה, בה יגיעו זוג חדש. החבר שלי נוטה לקבל את ההצעה הזו ואילו אני חושב שעלינו להשאר בכל זאת כדי להיות כתובת לכל יהודי שנמצא או יקלע למקום [בפרט לאור הקשיים בתחבורה אווירית וכו'] הן בגשמיות והן ברוחניות. מצד שני אני לא בטוח שזה טוב לי להשאר כאן לבדי. אודה לעצת הרב בנידון.

מענה:

מהטעמים שכתבת כדאי שתישאר שם בשליחות לטובת הכלל (היהודים הנמצאים שם). מדוע הבחור השני מעדיף

צִבּוֹר תַּעֲלֶמֶת לַתְּבָה

קפסה או מיכל סגור, המזכירים לנו את הממ"ד המוגן, אלא גם פנוי למלה המרכיבת מאותיות.

אומר הבעל שם טוב הקדוש: באשר בחוץ מתחוללת סערה, מבול, עלינו להפגס אל תבות התורה והתפלה – "בא אל התבה" – ולשקע בהו וכה ננצל מסכנות החוץ.

דְּבָאִיר אֶת פְּאֵלִים

טוב, אז אם בונים תבה צריכים לקבל את התכנית לבנייתה, לא? באו נתבונן בתבה המקורית של נח. לפני שהוא בונה את התבה הוא מקבל מה' הדרך מפדטת למדות לפיהן הוא צריך לבנותה – ארה, רחב וגבה. גם צורת הגג שלה ומספר הקומות שבה נכללים בתכנית, אבל מה שמעניין אותנו הוא דוקא הצווי הבא: "צהר תעשה לתבה". מהו אותו 'צהר'? רש"י בפרושו מביא שתי אפשרויות: "יש אומרים חלון, ויש אומרים אבן טובה המאירה להם". לפי שני הפרושים נקרא השם

שבת שלום ילדים!

נח ומשפחתו נסים אל התבה כדי להנצל מהמבול וגם אנחנו נצטרף אליהם. אז חברים, להפגסיל שרוולים, פי יחד עם נח אנחנו הולכים היום לבנות תבה ולהפגס אליה. נכון, ה' הבטיח שמבול נוסף לא יהיה, ואפלו פרת עמנו לשם כה את ברית הקשות, אבל מבול מסוג אחר יכול בהחלט לפגש גם אותנו. הרי התורה היא נצחית ולכן כל מה שמספר בה נכון לי, לה ולכל אחד מאתנו גם היום.

על איזה מבול אני מדבר? על מבול הטְרָדוֹת. הראש שלנו עסוק במליון דברים ולפעמים מרב עסוקים אנו עלולים לשכח את העקר. המבול בשבועים האחרונים מגיע בצורת סרטונים וחרשת שמועות מכל עבר שלא תמיד מטיבים אתנו. כדי להנצל ממבול כזה ולהתמקד במה שבאמת מטל עלינו, אנחנו צריכים לבנות תבה. תבה בלשון הקדש היא לא רק לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"ה הרב שילה אופן.

שְׁשֵׁתֵי אַבְנִים – אוֹתִיּוֹת, יְכוּלוֹת בְּעֶצֶם
 לְבָנוֹת שְׁנֵי בְּתִים – מְלִים.
 כִּמָּה בְּתִים אֲנִי יְכוּל לְבָנוֹת מִשְׁלֵשׁ
 אוֹתִיּוֹת? בְּמָקוֹם לְנַחֵשׁ בּוֹאוּ נִקַּח כְּדָגְמָה
 אֶת שְׁלוֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת צִהֲרֵי הַמְרַכִּיבוֹת
 אֶת הַמְלָה צֶהָר, וְנִרְאָה כִּמָּה מְלִים
 אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהַרְכִּיב מֵהֶן.

הַשִּׁטָּה הַיָּא כְּזוֹ: לוֹקַחִים אֶת הָאוֹת
 הַרְאֵנוּהָ [הָאוֹת צ] וּמְצַרְפִּים אֵלֶיהָ
 אֶת שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַנוֹתְרוֹת [הָאוֹתִיּוֹת
 הַר]. אַחֵר כִּךָּ הוֹפְכִים אֶת הַסֵּדֶר בִּיגִיחֵן
 [רָה בְּמָקוֹם הַר], וְכִךָ קִבְּלֵתִי שְׁתֵּי מְלִים
 שׁוֹנוֹת: צֶהָר וְצָרָה. שְׂיִמוּ לָב, אֵלוֹ אוֹתָן
 הָאוֹתִיּוֹת רַק בְּצִירוֹף וְסֵדֶר שׁוֹנִים.

כַּעֲת אֲנִי יְכוּל לְעֵבֵר אֶל הָאוֹת
 הַבָּאָה בַּתּוֹר [הָאוֹת ה] וּלְהַצִּיב אוֹתָהּ
 בְּרֵאשׁ הַמְלָה. אַחֲרֶיהָ תִּבְאֵנָה שְׁתֵּי
 הָאוֹתִיּוֹת הַנוֹתְרוֹת [הָאוֹתִיּוֹת צר]
 בְּשֵׁתֵי אֶפְשָׁרוּיּוֹת הַצִּירוֹף [צַר וְרֵץ], כִּךָּ
 שְׁשֵׁתֵי הַמְלִים שֶׁתִּתְקַבְּלָנָה הֵן: הַצַּר
 וְהָרֵץ. לְסִיוֹם אַחֲזוֹר בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית
 עַל הַתְּרַגְּלִיל עִם הָאוֹת הַשְּׁלִישִׁית בַּמְלָה
 [הָאוֹת ר], וְאֵז אֶקְבֵּל אֶת שְׁתֵּי הַמְלִים
 רְצָה וְרָהָץ. וְלִסְכּוּם:

א. צֶהָר

ב. צָרָה

ג. הַצַּר

ד. הָרֵץ

ה. רְצָה

ו. רָהָץ

הַתְּרַגְּלִיל הַזֶּה, שֶׁל בְּנִית שְׁשָׁה בְּתִים
 [=מְלִים] מִשְׁלֵשׁ אַבְנִים [=אוֹתִיּוֹת]

'צֶהָר' עַל שֵׁם תַּפְקִידוֹ – לְהָאִיר. 'צֶהָר'
 הוּא אֶחָד מִכְּנֻיֵי הָרַבִּים שֶׁל הָאוֹר (כְּמוֹ
 'זֹהָר' וְ'בֵהָר', 'טֹהָר' וְ'נֹהָר' וְעוֹד רַבִּים),
 וְהוּא קָשׁוּר עִם אוֹר חֶזֶק שְׁחוּדֵר וּמְאִיר
 אֶת הַחֶשֶׁךְ. זוֹ הַסְּבָה לְכַךָּ שֶׁלְשָׁעוֹת
 הַשְּׁמֵשׁ הַפְּעִילוֹת בְּיוֹתֵר אָנוּ קוֹרְאִים
 'צֶהָרִים'.

עֲבוּרָנוּ, עֲבוּר הַתְּבָה שְׁאֲנוּ בּוֹנִים, יֵשׁ
 לְצוּוֵי זֶה מִשְׁמַעוֹת רַבָּה. אֶת הַתְּפִלָּה
 אֶפְשָׁר לְהַעֲבִיר בְּמִלְמוּל חֶטּוֹף, אֲבָל
 בְּרוּר שֶׁלְדָבָר כְּזֶה קָשָׁה לְקַרֵּא תְּפִלָּה.
 תְּפִלָּה אֲמִתִּית הַיּוֹצֵאת מִקִּירוֹת הַלֵּב
 שְׁלָנוּ נְאֻמָּת בְּחִיוֹת. כִּדִּי לְהַתְּפַלֵּל
 וְלִלְמַד בְּחִיוֹת עָלֵינוּ לְהָאִיר אֶת הַתְּפִלָּה
 וְהַלְמוּד וְלְבָנוֹת לָהֶם צֶהָר.

לְעֵבֵר אֶת אַבְנֵי הַלֵּל בְּתִים

כִּמָּה בְּתִים אַתֶּם חוֹשְׁבִים שְׁאֶפְשָׁר
 לְבָנוֹת עִם שְׁלֵשׁ אַבְנִים? שְׂאֵלָה מוֹזָרָה...
 אֵז לִפְנֵי שְׁנֵתְחִיל בְּבְנִית הַתְּבָה וְהַצֶּהָר
 שְׁלָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אִיזוֹ הַקְּדָמָה קְצָרָה
 עַל אַבְנִים וְעַל בְּנִית בְּתִים: אִם תְּבָה
 בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ פְּרוּשָׁה מְלָה, אֵז הָאֲבָנִים
 שְׁבוֹנוֹת וּמְרַכִּיבוֹת אֶת אוֹתָהּ תְּבָה הֵן
 אוֹתִיּוֹת הַמְלָה. הַתְּבָה הַקְּצָרָה בְּיוֹתֵר
 הִיא מְלָה הַמְרַכֶּבֶת מִשְׁתֵּי אַבְנִים בְּלִבָּה,
 כְּמוֹ שְׂמוֹ שֶׁל נַח, גְּבוּר הַפְּרָשָׁה שְׁלָנוּ.
 אֶת אוֹתָן שְׁתֵּי אַבְנִים אֲנִי יְכוּל לְקַחַת
 וְלִסְדֹר גַּם בְּאֶפְן הַפּוּךְ, וְאֵז אֶקְבֵּל אֶת
 הַתְּבָה חוּ (וּבְאֻמַּת "נַח מְצֵא חוּ" בְּעִינֵי
 ה'). כָּל אַחַת מִשְׁתֵּי הַתְּבוֹת שֶׁקִּבְּלֵתִי
 – נַח וְחוּ – נִקְרֵאת בֵּית, וְזֶה אוֹמֵר לִי

העומדת בפני: כנראה שעלי להפך את
'הצרה' ל'צהר', את החשך לאור.

איך? עלי להשתמש בצרוף החמישי,
'רצה', ולגלות מה ה' רוצה ממני. הרי
ה' לא הביא עלי סתם כך את ה'צרה'
הזו, הוא ודאי רוצה שאצא ממנה
מחזק יותר, שאחזק את הרצון שלי
להיות קשור אליו. ואיך אני עושה את
זה? כמובן, עם כל הפח ובריצה הכי
מהירה שלי, כך שאוכל להשתמש גם
עם הצרוף הרביעי של 'צהר' – הצרוף
'הרץ'!

סימנו? התבה בנויה? יש לה צהר
והיא מאירה? כעת הזמן לצאת מן
התבה: "צא מן התבה!", פוקד ה' על
נח ומסמן לו את המטרה: עד היום
דאגת לעצמך ולמשפחתך. התחממתם?
מצוין! כעת עליך לצאת החוצה ולהאיר
את העולם כולו באור האמונה!

שנוכה להאיר עם תבות התורה
והתפלה שלנו את העולם כולו!
שבת שלום ומברך!

5?

נקרא בשפת פנימיות התורה בשם
'סוד הצרוף'. כמובן, אפשר לבצע אותו
גם עם מלים ארכות יותר, בנות ארבע
או חמש אותיות, ואז מספר המלים
שנקבל ילך ויגדל.

דע דע את פניו

איך כל התרגיל הזה קשור עם הצהר
שאנחנו רוצים לבנות לתבות-מלות
התורה והתפלה שלנו? איך נאיר אותן
ונגדם להן לצאת מאתנו בכיות רבה?
מסביר הבעל שם טוב: לעשות
צהר למלה פרושו לקחת אותה ולגלגל
אותה בכל אפשרויות הצרוף שלמדנו.
לדגמא, במלה 'צהר' יש שני צרופים
ממש הפוכים. מצד אחד עומד הצרוף
השני, 'צהר', שהמשמעות שלו נראית
הפך הטוב. גם הצרוף הבא אחריו,
'הצר', מזכיר לנו את המן הרשע, "איש
צר ואויב". מצד שני עומד הצרוף
הראשון שלנו, המלה 'צהר', המבטא את
האור והטוב הקיים אצל מי שכבר יצא
מהמקום הצר והחשוך. שני הצרופים
האלו מלמדים אותי על המשימה

איך ממתיקים את הדינים? המלחמה ממשיכה, הזוועות נחשפות, ולצד ההתחזקות להגנה ונקמה עלינו לחפש גם נחמה והמתקה. התורה מלמדת אותנו שבזמני-פורענות עלינו לחפש דרך תשובה ותיקון, ולא לאטום את הלב ולומר כי הרעה באה בדרך מקרה. לכן בדורות עברו זמני קושי וחורבן היו כר פורה לדרשות-מוסר מנקרות גידים של 'מגינים' למיניהם ועוררו תענית ומספד. אכן, מורנו הבעל שם טוב, אותו שלח ה' יתברך לעם ישראל בתקופה חשוכה ורווית-פרעות, לימד אותנו כי גם את התשובה והתיקון יש לעשות בשמחה. לכן תורת הבעל שם טוב עוסקת לרוב בהמתקת הדינים – שינוי היחס אל המציאות ומתוך כך שינוי המציאות עצמה, הכל מתוך שמחה והכרת רחמי ה' גם בתוך הקושי.

הגליון השבוע הוא גליון 'בעל-שם-טוב' מובהק. הוא פותח בשיעור טרי, הנותן מענה נוקב לסוגיות האקטואליות מתוך תורותיו המקוריות של הבעל שם טוב, אותן מתרגם עבורנו הרב גינזבורג, כדרכו בקודש, ומסיים בהתבוננות רחבה ומסודרת על דרכים שונות להמתקת הדינים בדרך הבעל שם טוב.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ
ו	א	ב	י	ט
נ	פ	ל	א	ו
ת	ר	ת	ר	ת